

Gran Teatre del Liceu

La sonnambula

VINCENZO BELLINI

Temporada 2024-2025

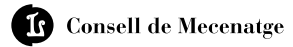
HERMÈS
PARIS

Hermès, línea infinita

Fundació Gran Teatre del Liceu

Patronat de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President d'honor

Salvador Illa Roca

President del patronat

Salvador Alemany Mas

Vicepresidenta primera

Sònia Hernández Almodóvar

Vicepresident segon

Jordi Martí Grau

Vicepresident tercer

Mària Eugènia Gay Rosell

Vicepresidenta quarta

Lluïsa Moret Sabidó

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Josep Maria Carreté Nadal, Xavier Fina Ribó, Irene Rigau Oliver,

Àngels Barbarà Fondevila

Vocals representants del Ministerio de Cultura

Carmen Páez Soria, Paz Santa Cecília Aristu, Joan Subirats Humet,

Àngels Ingla Mas

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Xavier Marcé Carol, Elisenda Rius Bergua

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Pau González Val

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Manuel Busquet Arrufat, Ignasi Borrell Roca, Josep Maria

Coronas Guinart, Javier Coll Olalla, Àgueda Viñamata

y de Urruela

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Helena Guardans Cambó, Elisa Durán Montolío, Eduardo Navarro

de Carvalho, Rosario Cabané Bienert

Patró d'honor

Josep Vilarasau Salat

Secretari no patró

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Comissió Executiva de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President

Salvador Alemany Mas

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Sònia Hernández Almodóvar, Josep Maria Carreté Nadal

Vocals representants del Ministerio de Cultura

Paz Santa Cecília Aristu, Ana Belén Faus Guijarro

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Xavier Marcé Carol, Elisenda Rius Bergua

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Pau González Val

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Manuel Busquet Arrufat, Javier Coll Olalla

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Helena Guardans Cambó, Elisa Durán Montolío

Secretari

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

[Tornar a l'índex](#)

**Gran Teatre
del Liceu**

**Un compromís
compartit**

TEMPORADA ARTÍSTICA

MECENES

Patrocinadors

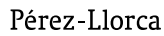
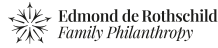

Protectors

[Tornar a l'índex](#)

Col·laboradors

[Tornar a l'índex](#)

EL PETIT LICEU i LICEUAPRÈN

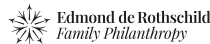
LICEUNDER35

LICEUAPROPA

TALENT JOVE I NOVA CREACIÓ

Mitjans de comunicació

Gran Teatre del Liceu

Moltes gràcies!

Uber

Gran Teatre
del Liceu

Partner de mobilitat

©Paco Amate

Aplaudeix fins al final amb Uber

El Gran Teatre del Liceu i Uber s'uneixen per portar-te una experiència sense preocupacions. Seu i gaudeix de la funció.

[Tornar a l'índex](#)

Junta benefactors

Presidenta

Cucha Cabané

Vicepresidenta

Elena Barraquer

Carlos Abril
 Ramon Agenjo
 Alfons Agulló
 Eulàlia Alari
 Muntsa Alcañiz
 Salvador Alemany
 Laura Álvarez
 Mercedes Álvarez
 Alicia Arboix
 Pere Armadàs
 Teresa Asensio
 Esperanza Aubert
 Luis Bach
 Vera Baena
 Josep Balcells
 Marc Balcells
 Mercedes Barceló
 Simon P. Barceló
 Rafael Barraquer
 Núria Basi
 Mercedes Basso
 Carmen Bastardas
 Margarita Batllori
 David Bermejo
 Manuel Bertran
 Anna Boix
 Ana Bofill
 Ignacio Borrell
 Agustí Bou
 Josep M. Bové
 Marta Bueno
 Tomas Buxeda
 Jordi Calonge
 Joan Camprubi
 Ramona Canals
 Elena de Carandini
 Marisa de Carandini
 Josep Carbó
 Rosa Carcas
 Montserrat Cardelús
 Alejandro Caro
 Aurora Catà
 María Cruz Caturla
 Ramon Centelles
 Guzmán Clavel
 Sergio Corbera
 Javier Cornejo
 Luis Crispí
 Maite Cuffí
 Cuca Cumellas
 M. Dolors i Francesc
 Meya Durall
 Mercedes Duran
 Francisco Egea
 M. Isabel Elduque
 Fernando Encinar
 M. José Enguix
 Aranzazu Escudero
 Carmen Escudero
 Joan Esquirol
 Antonio Establés
 Patricia Estany
 Marisa Falcó

Bettina Farreras
 Ignacio Feijoo
 Cristina Ferrando
 Magda Ferrer-Dalmau
 Inés Fisas
 Ricardo Fisas
 Santiago Fisas
 Albert Foraster
 Mercedes Fuster
 José Gabeiras
 Gabriela Galcerán
 Gema Galdón
 Jorge Gallardo
 Beatriz García-Sarabia
 Manuel Gari
 Albert Garriga
 Pau Gasol
 Francisco Gaudier
 Anna Gener
 Lluís M. Ginjaume
 Ezequiel Giró
 M. Inmaculada Gómez
 Andrea Gömöry
 Albert Gost
 Casimiro Gracia
 Jaume Graell
 Quica Graells
 Ainhoa Grandes
 Francisco A. Granero
 Pere Grau
 Calamanda Grifoll
 Poppy Grijalbo
 Helena Guardans
 Pau Guardans
 Maria Guasch
 Bernardo Hernández
 Guillermo Herrera
 Joaquim Herrera
 Eva Hinds
 Pepita Izquierdo
 Gabriel Jené
 Josep Juanpere
 Lorena Jurado
 Iolanda Latorre
 Sofia Lluch
 Ma. Teresa Machado
 Waltraud Maczassek
 Rocio Maestre
 Carmen Marsá
 Cristina Marsal
 Josep Milian
 Verónica Mimoun
 Inma Miquel
 Xavier Miranda
 José M. Mohedano
 Joan Molins
 Victòria Moncunill
 Chelo Mora
 Juan Pedro Moreno
 Sílvia Muñoz
 Josep Oliu
 Magda Onandia
 Victoria Onyós
 Eduardo Ortega
 Ignacia de Pano
 Victoria Parera
 Anna París
 Montserrat Pinyol
 Ivan Pons
 M. Carmen Pous

Jordi Puig
 Marian Puig
 Ton Puig
 Gloria Pujol
 Juan Eusebio Pujol
 Victòria Quintana
 Neus Raig
 Carmen Redrado
 Juan Bautista Renart
 Ferran Ribó
 Blanca Ripoll
 Joan Roca
 Miquel Roca
 Pedro Roca-Cusachs
 Montserrat Rocamora
 Alfonso Rodés
 Lluís de la Rosa
 Salvador Roviroa
 Jacqueline Ruiz
 Josep Sabé
 Francisco Salamero
 Eduard Salsas
 Juan Antonio Samaranch
 Josef-David Sánchez-Molina
 Josep Ll. Sanfeliu
 Luis Sans
 Maria Soldevila
 Rafael Soldevila
 Silvia Sorribas
 Josep Tabernerro
 Manuel Terrazo
 Bernat -N. Tiffon
 August Torà
 Ernestina Torelló
 Ana Torredemer
 Román Trias
 Josep Turró
 Joaquim Uriach
 Marta Uriach
 Manuel Valderrama
 Maria Àngels Vallvé
 Carmen Vendrell
 Gloria Ventós
 Josep Viader
 Eduardo Vilá
 Pilar de Vilallonga
 Josep Vilarasau
 Maria Vilardell †
 Luis Villena
 Joaquim Viñas
 Salvador Viñas
 Joaquín Viola
 Francisco Wendt
 Lydia de Zuloaga

Benefactors del cercle de la dansa

Paul Clastre
 Pitu Lavin
 Ma. José Matosas
 M. Rosa Ollé
 Tati Quera

Benefactors internacionals

Erika Alfieri
 Pierre Caland
 Johanna Derksen
 Carmen Egido
 Philina Hsu Chang

Izabela Karnacewicz
 Nathaniel Klipper
 Mónica Lafuente
 Éleonore Lavielle
 May Lawrence
 Barry Lynam
 Cecilia Nordstrom
 Brian Pallas
 Javier Pérez-Tenessa
 Sonja Perkins
 Martina Priebe
 Paul Schulz
 Elina Selin
 Karen Swenson
 Michael Winstrøm

Benefactors joves

Alex Agulló
 Max Amat
 Lidia Arcos
 Ignacio Baselga
 Marc Busquets
 Diana Casajús
 Miquel Casas
 Marta Cuatrecasas
 Petra Duran
 Benito Escat
 Luigi Esposito
 Patricia Ferrer
 Pau Font
 Alejandra Forment
 Iria Gestal
 Enric Girona
 Cristina Gómez
 Albert Hernández
 Àlvar Lamminsalo
 Santiago Lucas
 Xènia Luque
 Alexandra Maratchi
 Dídac Marsà
 Marc Mayral
 Blanca Miró
 Juan Molina-Martell
 Elisabeth Montamat
 Felipe Morenés
 Juan Moreno
 Montserrat Olmos
 Marta Parent
 Miquel Pedrerol
 Marcos Perales
 Elisenda Perelló
 Santiago Pons-Quintana
 Andrea Puig
 Júlia Puig
 Inés Pujol
 Pepe Pujol
 Toni Pujol
 Carlota Quintero
 Sara Ramírez
 Ana Recasens
 Charlotte Ríos
 Patricia Ripollés
 Javier Ris
 Aitor Romero
 Esperanza Schröder
 Claudia Segura
 Rafael Sicilia
 Manuel Torralba
 Carlos Torres
 Javier Uriach

Sigues

JUNTA DE **Benefactors**

**Contacta'ns
i gaudeix dels avantatges**

Departament de Mecenatge
93 485 86 31 / mecenes@liceubarcelona.cat

Benefactor

Amb el teu compromís fem del Liceu una Institució de referència
Tu també escrius la teva pàgina amb el Liceu

13

—
Fitxa tècnica

23

—
Amb el teló
abaixat

18

—
Orquestra

39

—
Argument
de l'obra

14

—
Fitxa artística

29

—
La Sonnambula

20

—
Cor

Víctor García
de Gomar

46

—
English
synopsis

15

—
Repartiment

35

—
Sobre la
producció

Bárbara Lluch

51

Liceu+ Live

53

La Sonnambula
al Liceu

Jaume Tribó

62

Biografies

La sonnambula

VINCENZO BELLINI

Melodramma en dos actes

Llibret de Felice Romani, basat en *La Sonnambule* d'Eugène Scribe i Germain Delavigne i *La Sonnambule ou L'arrivée d'un nouveau seigneur* d'Eugène Scribe i Pierre Aumer.

Del 16 d'abril al 8 de maig del 2025

Estrena absoluta: 06 de març de 1831 al Teatro Carcano de Milà
Estrena a Barcelona: 21 d'abril de 1836 al Teatre de la Santa Creu
Estrena al Gran Teatre del Liceu: 05 d'agost de 1848
Darrera representació al Liceu: 17 de febrer de 2014

Total de representacions al Liceu: 132

Abril 2025		Torn
16	19:30	Under35
CASA SEAT GESSAMÍ 		
22	19:30	A
25	19:30	C
28	19:30	G
Maig 2025		Torn
2	19:30	PB
5	19:30	P
7*	19:30	PC
8	19:30	B

* Servei amb audiodescripció

Durada aproximada: 3 h

Acte I: 1 h 30 min - **Pausa:** 30 min - **Acte II:** 60 min

Fitxa artística

Direcció d'escena

Bárbara Lluch

Coreografia

METAMORPHOSIS DANCE
(Iratxe Ansa i Igor Bacovich)

Escenografia

Christof Daniel Hetzer

Vestuari

Clara Peluffo Valentini

Il·luminació

Urs Schönebaum

Assistència a la direcció d'escena

Anna Ponces

Producció

Gran Teatre del Liceu, Teatro Real,
New National Theatre Tòquio
i Teatro Massimo di Palermo

Assistència a la direcció musical

Rodrigo de Vera

Mestres assistents musicals

Véronique Werklé, Vanessa García,
David-Huy Nguyen-Phung,
Jaume Tribó

Cor del Gran Teatre del Liceu

Pablo Assante, director

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Director Lorenzo Passerini

Repartiment

Conde Rodolfo

Fernando Radó

Teresa

Carmen Artaza

Amina

Nadine Sierra

Caterina Sala (16/04, 07/05)

Elvino

Xabier Anduaga

Omar Mancini (16/04, 07/05)

Lisa

Sabrina Gárdez

Alessio

Isaac Galán

Notaro

Gerardo López

Figuració

Ballarins

Clémentine Dumas

Pauline Richard

Celia Sandoya

Antonella Albanese

Ariadna Jordan

Gavin Law

Gregorio Dragoni

Mario Elias

Matías Cervanes

Yefferson Velasquez

Actor

Xavier Casan

Nens

Cloe Caballero

Jana Font

Greta Sáez

Naira Oller

Bernat Fernández

Èric Blasco

In principio erat verbum

(Joan, 1-1, 18)

Offret

Amb la casa encara en flames
Ha dibuixat parets d'una dimensió
A la cendra calenta de terra
-buidar l'espai és canviar el repte de bàndol-
encerclada de pell i de fum
convoca paraules noves amb què vestir-se
conserva dins les ungles
la sorra d'allà on ve
i esborra els punts de fuga.

Imagineu-la pacient:
Se sap llavor i inici.

Extret de l'obra *Vermell de Rússia* (2020)

**Míriam Cano ha fet una selecció dels seus poemes i versos per a
tots els materials de la temporada 2024/25**

**“Som somnàmbuls
a través de la nostra
pròpia història, cecs a
les forces que realment
ens modelen.”**

Arthur Koestler

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu amb el seu director titular, Josep Pons.

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu és l'orquestra més antiga de l'Estat espanyol. Durant gairebé 170 anys d'història, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu ha estat dirigida per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko.

Ha estat la protagonista de les estrenes del gran repertori operístic a la península ibèrica del barroc als nostres dies i al llarg de la seva història ha dedicat també una especial atenció a la creació lírica catalana. Va fer el seu debut el 1847 amb un concert simfònic dirigit per Marià Obiols, essent la primera òpera *Anna Bolena*, de Donizetti. Des de llavors ha actuat de forma continuada durant totes les temporades del Teatre. Internacionalment cal destacar el Concert per la Pau i els Drets Humans, organitzat per la Fundació Onuart, retransmès des de la seu de les Nacions Unides a Ginebra el passat 9 de desembre del 2017.

Després de la reconstrucció de 1999 han estat directors titulars Bertrand de Billy (1999-2004), Sebastian Weigle (2004-2008), Michael Boder (2008-2012) i, des de setembre del 2012, Josep Pons.

Intèrprets

Violí I

- Kostadin Bogdanoski
- ▲ Olga Aleshinsky
Birgit Euler
Sergey Maiboroda
Oksana Solovieva
Raul Suárez
Renata Tanellari
Francina Moll
Tatevik Khachatryan
Elitsa Yancheva
Enric Fernández

Violí II

- ▲ Oleguer Beltran
- ◆ Rodica Monica Harda
- ◆ Liu Jing
Mercè Brotons
Charles Courant
Piotr Jeczmyk
Mijai Morna
Alexandre Polonski
Annick Puig
Vladimir Chilaru

Viola

- ▲ Alejandro Garrido
- ▲ Albert Coronado
Claire Bobij
Josep Bracero
Bettina Brandkamp
Paula Santos

Violoncel

- ▲ Cristoforo Pestalozzi
- ◆ Núria Comorera
Andrea Amador
Paula Lavarías
Lourdes Kleykens

Contrabaix

- ▲ Enric Bassacoma
- ◆ Cristian Sandu
- ◆ Javier Serrano
Sávio De La Corte

Flauta

- ▲ Aleksandra Miletic
Nieves Aliaño

Oboè

- ▲ Cesar Altur
Raúl Pérez

Clarinet

- ▲ Darío Mariño
Abel Batllés

Fagot

- ▲ Bernardo Verde
Juan Pedro Fuentes

Trompa

- ▲ Carles Chordà S.
Pablo Cadenas
Carles Chordà E.
Gerard Sánchez

Trompeta

- Nacho Civera
Francesc Colomina

Trombó

- ▲ Jordi Berbegal
Antoni Duran
Carlos Ferrer

Timpani

- Pere Cornudella

Percussió

- ▲ Enric Albiol
Joan Carot

Banda interna

Piccolo

- Anna Pujol

Oboè

- ▲ Barbara Stegemann
Enric Pellicer

Clarinet

- Laia Santamaria
Marta Diz
Dolors Payá

Fagot

- ▲ Guillermo Salcedo

Trompa

- ▲ Ionut Pogdoreanu
▲ Jorge Vilalta

Corneta

- David Alcaraz

Trombó

- ▲ Juan González

Tuba

- ▲ José Miguel Bernabeu

Percussió

- ▲ Artur Sala
Iñigo Ducar

El Cor del Gran Teatre del Liceu

Cor del Gran Teatre del Liceu

El Cor del Gran Teatre del Liceu neix juntament amb el teatre el 1847 i protagonitza des d'aleshores les estrenes a l'estat espanyol de la pràctica totalitat del repertori operístic, del barroc als nostres dies. Al llarg d'aquests gairebé 170 anys, el Cor del GTL ha estat dirigit per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstsbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko, i per els més grans directors d'escena.

El Cor del GTL s'ha caracteritzat històricament per una vocalitat molt adequada per a l'òpera italiana, consolidant un estil de cant de la mà del gran mestre italià Romano Gandolfi assistit pel mestre Vittorio Sicuri, que en fou el director titular al llarg d'onze anys i que creà una escola que ha tingut continuïtat amb José Luis Basso i Conxita Garcia i actualment amb Pablo Assante. També han estat directors titulars del Cor Peter Burian, Andrés Máspero i William Spaulding.

[Tornar a l'índex](#)

Intèrprets

Sopranos I

Mercedes Darder
Eun Kyung Park
Olatz Gorrotxategi
Carmen Jimenez
Glòria López
Alexandra Zabala
Natalia Perelló
Raquel Lucena
Margarida Buendia
Maria Genís
Oihane Gonzalez

Sopranos II

Mariel Fontes
Aina Martin
Mª Àngels Padró
Sara Sarroca
Helena Zaborowska

Mezzo-sopranos

Olga Szabo
Elisabeth Gillming
Marta Polo
Yuliia Safonova
Cristina Tena

Contralts

Mariel Aguilar
Elizabeth Maldonado
Ingrid Venter
Guisela Zannerini
Sandra Codina

Tenors I

Xavier Martínez
Nauzet Valeron
Jordi Galan
Francisco J. Ariza
Andrea Antognetti
Sergi Bellver
Eduardo Ituarte

Tenors II

José Luis Casanova
Sung Min Kang
Alberto Espinosa
Gustavo De Gennaro
Miguel A. Ariza

Barítons

Gabriel Diap
Lucas Groppo
Plamen Papazikov
Domingo Ramos
Miquel Rosales
Leonardo Dominguez
Stefano Gentili

Baixos

Pau Bordas
Miguel Ángel Currás
Dimitar Darlev
Ignasi Gomar
Igor Tsenkman
Alessandro Vandin
Walter Bartaburu
Toni Fajardo

**“La vida és un
somni del qual
la mort ens
desperta.”**

AMB EL TELÓ ABAIXAT

Compositor

Nascut a Catània i mort a Puteaux, als afores de París, Vincenzo Bellini (1801-1835) fou un dels màxims representants del darrer bel canto, juntament amb Gaetano Donizetti o amb les creacions serioses de Gioachino Rossini. Home de vida romàntica plena d'excessos i d'aventures amoroses, va ser autor de deu òperes, entre les quals destaquen peces avui tan populars com *Norma* o *La sonnambula*, ambdues estrenades el mateix any (1831).

L'estil de Bellini destaca sobretot per la seva imaginació en el tractament melòdic i per certes limitacions en el terreny orquestral a causa de la seva precària formació a Nàpols, en mans de mestres ja molt ancians. Tanmateix, la intel·ligència i l'instint del músic sicilià li van permetre adquirir ben aviat un estil propi que no va passar desapercebut als seus col·legues o a empresaris teatrals.

Nàpols, Gènova, Milà, Parma, Venècia i, finalment, París van ser les ciutats que van acollir les estrenes de les òperes bellinianes, amb èxits i fracassos, al llarg de deu títols. Més de la meitat continuen en repertori encara avui, especialment des que, a partir

de la segona meitat del segle xx, les seves partitures (juntament amb les de Donizetti i Rossini) van ser parcialment reexhumades per directors d'orquestra i cantants de prestigi reconegut.

Assaig de La sonnambula al Gran Teatre del Liceu

Libret i llibretista

Des d'*Il Pirata* (1827) fins a *Beatrice di Tenda* (1833), Bellini sempre va treballar amb llibrets de Felice Romani (1788-1865), poeta genovès que va ser un dels llibretistes més importants del primer terç del segle XIX. Tot i que Romani també va treballar, entre d'altres, per a Gaetano Donizetti, Simone Mayr, Pietro Generali i Gioachino Rossini, va ser amb Bellini amb qui va congeniar més, si bé l'amistat que tenien es va acabar pels retards del llibretista —que simultaniejava l'escriptura per a diversos compositors— en el llibret de *Beatrice di Tenda*.

El llibret de *La sonnambula* es va inspirar en una història utilitzada anteriorment en la pantomima-ballet *La sonnambule, ou L'arrivée d'un nouveau seigneur*, d'Eugène Scribe, coreografiada per Jean-Pierre Aumer i amb música de Ferdinand Hérold, estrenada a París el 1827. La temàtica parteix de l'ideal del somnambulisme, un fenomen especialment apreciat en la literatura romàntica del primer terç del segle XIX.

Estrena

La sonnambula es va estrenar el 6 de març del 1831 al Teatro Carcano de Milà. Nou mesos més tard, Bellini estrenaria *Norma* a La Scala. El compositor sicilià va escriure la partitura al servei dels dos protagonistes de l'estrena, la soprano Giuditta Pasta i el tenor Giovanni Battista Rubini. Les primeres funcions van ser un èxit absolut, i aviat l'òpera va sortir de la península Itàlica per fer estada en altres ciutats europees, com ara Londres, París, Viena o Barcelona, a més de Nova York.

Malgrat que *Norma* de seguida es convertiria en un dels grans èxits de Bellini dins i fora d'Itàlia, la seva estrena a La Scala va estar al límit del fracàs, per l'esgotament dels cantants (especialment Giuditta Pasta, que encarnava el rol titular) i també pels intents del cercle del compositor Giovanni Pacini de sabotejar l'òpera. Finalment, però, *Norma* es va imposar com una de les òperes predilectes dels espectadors de La Scala, que la va mantenir en cartell un total de 34 representacions.

Estrena al Liceu

La sonnambula, la vuitena òpera de Bellini (de les onze que va escriure), es va estrenar al Liceu el 5 d'agost del 1848. No obstant això, ja s'havia sentit a Barcelona: el 21 d'abril del 1836 s'havia vist per primera vegada al Teatre de la Santa Creu (posteriorment, Principal) de la capital catalana.

Les primeres funcions al Liceu van ser interpretades per Giovanna Rossi-Caccia (Amina) i Alberto Bozzetti (Elvino), amb direcció musical de Marià Obiols. En l'edició del *Diario de Barcelona* del 9 d'agost del 1848, Antoni Fargas i Soler va deixar escrit: “Sin duda que en la Sonámbula tuvo Beillini pretensiones de presentarse al mundo músico como maestro muy experto y práctico consumado en el mecanismo del arte, pues que la facilidad melódica, la sencillez armónica y de estructura en el conjunto son bien patentes en esta obra; pero sin embargo en esta misma sencillez y facilidad vióse desde luego la originalidad y género de una música destinada á hacer una larga época en el arte, y á servir de tipo á los mas de los compositores contemporáneos”.

Assaig de La sonnambula al Gran Teatre del Liceu

Víctor Garcia de Gomar

Director artístic del Gran Teatre del Liceu

La sonnambula

“El món ens trenca a tots, però després molts es tornen més forts en llocs trencats.”

Ernest Hemingway

Vincenzo Bellini (1801-1835), compositor que ocupa un lloc incontestable per la seva contribució als melodrames del bel canto romàntic amb obres com *Il Pirata*, *La Straniera*, *Norma*, *Beatrice di Tenda* o *I puritani*, va trobar en *La sonnambula* (Milà, 1831) l'espai ideal per desplegar la seva exquisida línia melòdica i la seva subtil capacitat expressiva. Aquesta òpera, amb llibret de Felice Romani, esdevé un delicat fresc de la innocència rural, on la puresa i la malenconia s'entrellacen en una atmosfera onírica.

Des de la seva estrena a Barcelona el 15 d'abril del 1836, *La sonnambula* de Bellini ha estat una obra estimada pel públic del Gran Teatre del Liceu. La seva combinació de virtuosisme vocal i lirisme sensible encaixava perfectament amb el gust de l'època, i ràpidament es va consolidar en el repertori operístic de la ciutat. Al llarg del segle xx, grans sopranos

com Maria Callas, Renata Scottò, Joan Sutherland, Edita Gruberová, June Anderson, Mariella Devia i Natalie Dessay, entre d'altres, han immortalitzat el paper d'Amina, i han captivat el públic amb la seva puresa expressiva i una tècnica impecable. L'afició barcelonina, sempre exigent amb l'art del cant, ha rebut aquest títol sempre amb gran il·lusió.

Ambientada en un idíl·lic poble suís, l'òpera narra la història d'Amina, la jove promesa d'Elvino, acusa-da injustament d'infidelitat quan és descoberta al dormitori d'un altre home: el comte Rodolfo. L'escàndol esclata: Elvino, mort de gelosia, creient-se traït, trenca el compromís i ofereix el seu amor a Lisa. La condició de somnàmbula d'Amina, desconeguda per tothom, la condemna a la incomprensió i al dolor, i només quan és vista caminant perillosament adormida posant en risc la seva vida és quan Elvino comprèn la seva in-

nocència. L'escena, de gran bellesa, culmina amb el seu despertar i el retrobament dels enamorats.

La música de Bellini, plena de línies etèries i delicades, reflecteix amb mestria la fragilitat de l'heroïna. Dels molts moments que hi ha, en destaquen “Come per me sereno”, l'entrada d'Amina, que és un exemple sublim del lirisme bellinià, que, amb una melodia suspesa i flotant, reflecteix la innocència i la joia de la protagonista en vigílies del seu casament; “Prendi, l'anel ti dono”, el tendre duet entre Amina i Elvino que captura la puresa del seu amor, i on l'entrellaçament de les veus crea un moment d'alta emotivitat; “Ah! Perché non posso odiarti”, el crit desesperat d'Elvino després de creure's traït per Amina, plena de patiment i lluita interna, on la línia vocal oscil·la entre el ressentiment i l'amor irreflex, incapaç d'odiar allò que més estima, el bel canto com a perfecte vehicle de turment interior; “D'un pensiero e d'un accento”, on es fa palesa l'angoixa d'Elvino i esclata en aquest duet amb Amina després de l'acusació de traïció, i on la intensitat de la música reflecteix el dolor de la ruptura i la desesperació de la protagonista, o la cèlebre ària “Ah! Non credea mirarti”, un dels moments més emblemàtics de l'òpera, una ària plena de malenconia i dolçor que expressa la tristesa d'Amina en

creure's abandonada, de bellesa hipnòtica i pura introspecció, on la veu de la protagonista flueix amb una expressió quasi sobrenatural, sembla suspendre el temps, culminant en la resplendent “Ah! Non giunge”, final exultant on, en descobrir-se la innocència d'Amina, la seva veu s'enlaira en una brillant i rítmica *cabaletta* plena de color, símbol de la redempció, de reconciliació, joia retrobada, triomf de l'amor i felicitat de la comunitat. Amb una orquestració lleugera i una escriptura vocal d'un exquisit lirisme, *La sonnambula* encapsula la sensibilitat belliniana en la seva forma més pura. Un somni musical, un viatge a un món on la ingenuïtat es veu amenaçada per la duresa de la realitat, però on, finalment, l'amor s'imposa amb la seva llum redemptora.

Situada en un entorn rural als Alps suïssos, també idealitzats pels romàntics en obres com *Guillaume Tell*, *La fille du régiment* o *Giselle*, aquesta *opera semiseria* en dos actes confronta les gents d'aquestes tranquil·les contrades a les misèries de la humanitat: infidelitat, sospites i denúncies de culpabilitat, gelosia, embolic... Elvino necessitarà dos actes per esbrinar que el somnambulisme n'és l'autèntic culpable. La protagonista pateix desconfiança, hostilitat i un autèntic ostracisme social quan és acusada d'infidelitat. L'hostilitat del poble, impulsada per

la incomprensió i els prejudicis, converteix la seva innocència en objecte de menyspreu i humiliació. La comunitat, el seu promès inclòs, la rebutja immediatament, sense escoltar explicacions. Lisa, moguda per l'enveja, aprofita l'ocasió per desacreditar-la, mentre els vilatans esdevenen jutges implacables. Amina, trencada pel dolor, no només perd l'amor d'Elvino, sinó també la reputació.

La *sonnambula* denuncia els perills del judici col·lectiu, la crueltat de l'exclusió i l'assetjament social. El poble esdevé el tercer gran protagonista de l'òpera, en mostrar la duresa rural que es manifesta en més rancor que solidaritat. El somnambulisme de la protagonista actua, així, com el revulsiu necessari per despertar tothom d'un malson col·lectiu, alhora que proporciona el moment àlgid a una poètica partitura que es va acabar convertint en una de les icones més celebrades i resistents del belcantisme. Sens dubte, l'assetjament és la forma més baixa de poder; des de l'òptica de la interdependència i la vulnerabilitat dels individus al segle XXI, el desenvolupament moral de les dones i el principi de l'ètica de la cura desenvolupada per Carol Gilligan, la veritable força radica a ajudar els altres a aixecar-se.

Molt abans que el verisme explotés la temàtica de la infidelitat femenina des de perspectives realistes,

Bellini va abordar el que era llavors un espinós tabú amb una gran delicadesa dramàtica.

D'altra banda, el fenomen del son permet superar els aspectes realistes del personatge, de manera similar a les famoses escenes de la bogeria tan estimades pels romàntics, i el seu caràcter benigne pot menar al final feliç que reclamen l'*opera semiseria* romàntica italiana i el romanç sentimental de l'època.

Per desxifrar els misteris de la partitura, lliurar la màgia del bel canto i afrontar la brutal exigència vocal, tindrem sobre l'escenari Nadine Sierra com a Amina i Xabier Anduaga com a Elvino, els espectaculars hereus dels llegendaris cantants protagonistes de l'estrena de la partitura: Giuditta Pasta i Giovanni Battista Rubini. L'extraordinària inspiració lírica de Bellini desplega les més refinades i belles melodies per explicar els sentiments dels protagonistes.

Aquesta coproducció entre el Gran Teatre del Liceu, el Teatro Real de Madrid, el Teatro Nacional de Tòquio i el Teatro Massimo de Palermo, signada per Bárbara Lluch, va ser, en la seva estrena, un èxit incontestable. La directora d'escena, després d'una dècada de bona feina a Londres —i amb una agenda important en els teatres europeus de més prestigi—, i respectant l'època en què es va ambientar l'òpera, ha aportat una pers-

pectiva contemporània integrant-hi elements del moviment #MeToo. La seva proposta vol desromantitzar la narrativa original, i afegir al conte bucòlic un gir dramàtic final amb un toc de modernitat i una òptica feminista. Aquesta interpretació busca denunciar el masclisme inherent en la societat, i subratllar la desconfiança i l'exclusió que pateix la protagonista. Lluch confronta el públic amb els sentiments humans més foscos, com l'agressivitat, el rebuig, l'odi, el ressentiment, la incomprensió i l'hostilitat, i això posa de manifest la vigència d'aquestes problemàtiques en l'actualitat.

La sonnambula és un títol amb les melodies més pures i expressives, on la veu assoleix una dimensió quasi celestial. En l'intel·ligent muntatge de Bárbara Lluch, celebrem la vigència de l'obra per les reflexions que hi ressonen. Citant Carol Gilligan, feminista, filòsofa i psicòloga americana, "la teoria del principi de la cura és una moral que neix de la interdependència, una relació d'ajuda mútua, que no pot ser mesurada en termes de drets i deures". Des de la perspectiva de Gilligan, *La sonnambula* podria ser vista com una exploració de les dinàmiques de gènere i les diferències en les veus morals que ella va identificar en el seu treball sobre el desenvolupament moral. Mostra com les dones sovint es veuen jut-

jades per la societat a través d'un prisma moral que no reconeix ni vol valorar les seves experiències i les seves circumstàncies internes.

Gilligan sosté que la moral femenina tendeix a enfocar-se més en la cura i en les relacions personals que en la imparcialitat i la distància objectiva, com és més habitual en les concepcions morals tradicionals. *La sonnambula* posa de manifest el dilema entre dues formes de moralitat: una que es basa en la cura i la comprensió, representada per Amina (que, tot i ser mal interpretada, és innocent i vulnerable), i una altra que segueix la lògica de la justícia i la repressió, representada per la comunitat i Elvino. A l'òpera, la "cura" esdevé una forma de redempció, no només en el sentit de restaurar la relació entre Amina i Elvino, sinó també en el sentit de reconèixer i valorar la veritat del subjecte femení més enllà de les aparences i normes socials.

La sonnambula: una meditació transcendent sobre la vulnerabilitat femenina davant d'un sistema moral que no té en compte les veus de les dones i les seves experiències.

Assaig de *La sonnambula* al Gran Teatre del Liceu

Assaig de La sonnambula al Gran Teatre del Liceu

Bárbara Lluch

Directora d'escena

SOBRE LA PRODUCCIÓ

Amina, entre el son i la vigília

Vincenzo Bellini i Felice Romani tenien milions de maneres d'explicar la mateixa història. Per això, que triessin el món del son i fessin òrfena la nostra protagonista em sembla increïblement interessant.

Carl Jung entenia els somnis com el subconscient intentant comunicar-se amb el conscient, intentant alertar l'individu d'alguna cosa de la qual no era conscient. El somnambulisme en els nens petits és comú, però per a algú de l'edat d'Amina vol dir que la persona està sota un gran nivell d'estrès, i els somnis intenten gestionar el que ella no és capaç de fer mentre està desperta. Alhora, els nens orfes solen patir la síndrome d'abandonament, i intenten compensar la sensació de “no pertànyer” amb una necessitat d'agradar constantment i de ser estimats. Així, el que somia Amina mentre es passeja pels carrers és d'una importància vital, i entendre l'ansietat que li genera sentir-se diferent ens dibuixa un perfil específic.

Després de triar aquestes claus per donar vida a Amina, ens tocava imaginar-nos una societat on la història fos possible. Calia crear un lloc, una societat on visquessin la supersensitivitat i l'absència de coneixement em-

píric. En desconèixer l'existència del somnambulisme, es crea un fantasma terrible que té el poble atemorit. També calia justificar el comportament dels habitants del poble, que passen d'estimar Amina a odiar-la en qüestió de minuts. Un poble alineat i polaritzat. Un poble recòndit que lluita entre l'avenç de la industrialització i la supervivència de la natura.

Per això ens ha semblat que el “final feliç” obligat de les *opere semi-serie* de l'època queda massa forçat per a una trama argumental com la de Bellini i Romani. Fins i tot cal dubtar que el que proposa l'obra en tingui res, de “feliç”, pel que fa al final. Per a Amina, potser és un càstig haver de cedir i casar-se amb algú que ha demostrat que no li té gens de confiança, i amb un poble que canvia d'opinió sobre ella davant de qualsevol indici de sospita. En qualsevol cas, creiem que ha de ser la mateixa Amina qui esculli el que vol fer amb la seva vida, i deixar obertes totes les possibilitats. Aquesta dramaturgia deixa el final obert, en mans d'una heroïna que, finalment, agafarà les regnes del seu destí després de l'experiència traumàtica dels esdeveniments que ha viscut.

Assaig de *La sonnambula* al Gran Teatre del Liceu

“El problema no és que les dones no tinguin veu, sinó que la seva veu ha estat silenciada o ignorada durant molt de temps.”

Carol Gilligan

Argument de l'obra

La sonnambula

La sonnambula al Gran Teatre del Liceu. Antoni Bofill

Acte I

L'acció de *La sonnambula* s'ubica en un petit poble suís, enmig dels Alps, a principis del segle XIX.¹ El camperol Alessio aspira a casar-se amb Lisa, mestressa d'una fonda, que, en realitat, vol recuperar l'amor d'un antic pretendent, el granger Elvino, promès amb Amina, la qual és òrfena, adoptada per la molinera Teresa.

En alçar-se el teló, els camperols es feliciten per l'imminent casament entre Amina i Elvino. Lisa es mor de gelosia en veure Elvino enamorat d'Amina.² Quan aquesta última apareix, procedent d'un molí proper, agraeix a Teresa les atencions que té amb ella i anima Alessio a aconseguir seduir el cor de Lisa.³

Apareix un notari per preparar el casament, però Elvino arriba tard, per haver-se aturat a pregar davant de la tomba de la seva mare, a qui ha demanat la benedicció. Després, i davant de notari, rubrica la donació de les seves terres a Amina. El casament s'acorda per a l'endemà, i Elvino lliura a Amina l'aliança de prometatge.⁴

Aleshores arriba el comte Rodolfo, un estranger, que pregunta pel camí que duu al castell proper. Com que falta poc perquè es faci fosc, el comte decideix quedar-se al poble a passar la nit a la fonda, després que Lisa s'hagi ofert a acollir-lo. Ell ho accepta i reconeix aquella contrada, on havia passat la joventut.⁵

Quan li presenten Amina, Rodolfo queda sorprès per la semblança amb una persona a qui ell havia estimat temps enrere. Això desperta la gelosia d'Elvino. Teresa explica que el seu fill havia desaparegut anys abans que Rodolfo hagués fet estada al castell. El comte —que no revela la seva identitat aristocràtica i que ha vingut per prendre possessió del castell pertanyent a la família— els explica que aquell fill és viu i que tornarà.

Els presents narren a Rodolfo que a la nit apareix un fantasma, cosa que desperta la hilaritat i l'escepticisme del comte.⁶ Finalment, es retira a la fonda de Lisa. Davant de la gelosia manifesta d'Elvino, Amina el convida a oblidar-se'n.⁷

El segon quadre passa a l'hostal. Rodolfo rep la visita de l'alcalde del poble, que ha reconegut en el nouvingut l'hereu del castell —fill de l'antic comte— i l'informa que l'endemà serà homenatjat pels vilatans. Quan Lisa s'assabenta de la veritable identitat de Rodolfo, ell flirteja amb la mestressa de la fonda,⁸ però l'escena és interrompuda per l'aparició a la finestra d'una silueta tapada amb un vel blanc. Lisa fuig i deixa caure un mocador. Rodolfo s'adona aviat que la figura no és un fantasma, sinó Amina, afectada de somnambulisme. Creient que Amina fingeix somnambulisme per passar la nit amb el comte, Lisa corre a avisar Elvino.

Amina continua adormida i, enmig del somnambulisme, evoca la il·lusió del casament amb Elvino.⁹ Rodolfo pensa aprofitar-se de l'ocasió, però, commogut per la innocència de la jove, aviat se'n penedeix i opta per sortir. La porta, però, és tancada i, per tant, surt per la finestra després d'haver deixat el mocador de Lisa damunt del llit, on jeu Amina. Quan Elvino i els vilatans entren —amb la intenció d'homenatjar el comte— troben la noia adormida i, creient-la infidel abans de casar-se, la rebutgen.

Quan Amina es desperta no entén el que ha passat ni el menyspreu de què és objecte. Tan sols Teresa confia en la seva innocència i recull el mocador de Lisa.¹⁰

Acte II

Al segon acte, una colla de vilatans es dirigeixen al castell del comte per demanar-li que ajudi Amina, desesperada després que Elvino hagi trencat el compromís de casar-s'hi.¹¹ Quan passen davant de la casa d'Elvino, Amina torna a dir al granger que és innocent, però ell no vol ni escoltar-la, i ella es desmaia als braços de Teresa.¹²

Els vilatans tornen del castell dient que el comte ha proclamat la innocència d'Amina. Elvino —que ha arribat a l'anell a la seva promesa— no s'ho creu, tot i que confessa que es veu incapaç d'odiar la seva antiga promesa.¹³

A la segona escena, Lisa rep la visita d'Alessio, però la jove confessa que s'ha promès amb Elvino, i que s'hi casa per despit. Tothom queda astorat davant d'aquesta notícia.¹⁴

Quan la nova parella es disposa a accedir al temple, arriba Rodolfo per salvar la situació i aclarir els fets de la nit anterior: els diu que Amina és víctima de somnambulisme. L'argument no sembla convèncer ningú, però llavors apareix Teresa per informar que Amina s'ha adormit i que es faci silenci. Lisa li explica, aleshores, que es casa amb Elvino, i Teresa, indignada, mostra a tothom el mocador que havia deixat a la cambra de Rodolfo.¹⁵ Elvino es qüestiona sobre la virtut femenina quan a la finestra del molí apareix Amina en estat de somnambulisme i cantant en somnis la seva pena en no poder-se casar amb Elvino. Tots s'adonen de seguida de l'estat

La sonnambula - Vincenzo Bellini

Tornar a l'índex

La sonnambula al Gran Teatre del Liceu.
Antoni Bofill

en què es troba Amina. Rodolfo la desperta suaument i, finalment, Elvino la perdona, li lliura de nou l'anell de prometatge i tothom es prepara per al casament entre el jove i Amina, la somnàmbula.¹⁶

Consulteu
l'argument
en format de
lectura fàcil

Comentaris musicals

- 1 Bellini opta per un breu preludi que duu directament, i sense solució de continuïtat, al cor inicial, reforçat per un doble grup orquestral, un dels quals, entre bambolines. De seguida s'opta per la creació d'una atmosfera bucòlica, de regust eminentment popular i rústec.
- 2 La breu cavatina “Tutto è gioia, tutto è festa” denota el caràcter trist de la situació i del personatge de Lisa, i està agombolada per oboè i trompa per reforçar la melangia del personatge.
- 3 És la primera gran escena del personatge, l'escena “Come per me sereno” i la *cabaletta* “Sovra il sen la man ti posa”. El gran melodista que va ser Bellini exposa aquí una de les àries més encertades i característiques del seu repertori, que ajuda —a través de la puresa melòdica de les frases— a accentuar el caràcter bondadós d'Amina.
- 4 L'escena de l'anell es resol amb una semiària d'Elvino (“Prendi, l'anel ti dono”) en què intervé igualment Amina. El tenor desplega aquí una línia de cant revestida d'un aire elegíac, amb matisos eminentment nostàlgics i melancòlics en el que és la consolidació d'una tipologia de cant netament romàntic.
- 5 L'ària de Rodolfo prefigura en certa manera les àries per a baix o fins i tot de baríton de Verdi, amb aquell regust de paternitat tan proper al compositor de Busseto i que Bellini traça amb línies encertades en aquest “Vi ravviso, o luoghi ameni”.
- 6 El cor opta per un cant xiuxiuejant, revestit de misteri.
- 7 És el duet “Son geloso del zefiro errante” entre Elvino i Amina, una pàgina inscrita en el més genuí bel canto romàntic, complementat amb una orquestració presidida per les semicorxeres a càrrec de la flauta en la introducció. Els dos personatges despleguen sobre l’“Ah!” un cant melismàtic amb fuses ascendents.
- 8 En un passatge lleuger, que subratlla el caràcter llibertí dels personatges, tot i que Rodolfo canviarà de seguida d'actitud.
- 9 L'escena del somnambulisme presenta un elegant dibuix a la secció de vent, especialment els clarinets, i respon amb un ritme de dibuix gracios que remarca la consternació de Rodolfo davant d'aquella aparició sobtada.
- 10 El gran concertant final és un quintet amb cor amb gran sentit del clímax dramàtic per part de Bellini, amb tonalitats que van del mode major al menor per reforçar la consternació derivada de la situació. Resulta especialment patètic el cant d'Elvino.

Comentaris musicals

- 11 El breu preludi orquestral ajuda a subratllar un aire pastoral i rústec, com a l'inici del primer acte.
- 12 “Tutto è sciolto. O dì funesto”, amb una trompa anunciant la propera ària d'Elvino.
- 13 Els accents patètics subratllen la *cabaletta* “Ah, perché non posso odiarti” d'Elvino, un *allegro mosso* en re major, on destaquen els accents instrumentals de trompa i clarinet.
- 14 “De' lieti auguri a voi son grata” és l'*arietta* de Lisa, amb gran desplegament de cant melismàtic i ornamentat.
- 15 En un quartet entre Teresa, Lisa, Elvino i Rodolfo, a manera de cànon.
- 16 El gran final de l'òpera inclou el brillant passatge d'Amina “Ah! Se una volta sola... Ah! Non credea mirarti... Ah! Non giunge”. En un primer moment apareix adormida, i això donarà pas a la *cabaletta* conclusiva, de gran lluïment (“Ah! Non giunge”), de gran optimisme. Abans, Bellini recupera part de la melodia de “Prendi, l'anel ti dono” del primer acte. L'ària “Ah! Non credea mirarti” torna a mostrar la innata capacitat de Bellini per la melodia.

English synopsis

ACT I

The action of *La sonnambula* takes place in a small Swiss village in the heart of the Alps in the early 19th century.¹ The peasant Alessio hopes to marry Lisa, the owner of an inn, who in reality wants to win back the love of her former suitor, the farmer Elvino, who is engaged to Amina, an orphan adopted by the miller Teresa.

As the curtain rises, the peasants proclaim their joy for the impending wedding of Amina and Elvino. Lisa is dying of jealousy when she sees Elvino in love with Amina.² When Amina appears from a nearby mill, she thanks Teresa for how much Teresa has cared for her and encourages Alessio to try to win Lisa's heart.³

A notary appears to prepare the wedding, but Elvino arrives late, having stopped to pray at his mother's grave, whom he has asked for her blessing. Then, he initials the handover of his land to Amina in the presence of the notary. The wedding is arranged for the following day, with Elvino giving Amina the wedding ring.⁴

Then Count Rodolfo, a foreigner, arrives and asks for directions to the nearby castle. As night is approaching, the Count decides to stay in the village and spend the night at the inn after Lisa has offered to take him in. He accepts her offer and recognises the region where he had spent his youth.⁵

When he is introduced to Amina, Rodolfo is struck by her resemblance to a person he had loved long ago. This arouses Elvino's jealousy. Teresa explains that the former nobleman's son had disappeared years before Rodolfo would have stayed in the castle. The Count, who doesn't reveal his aristocratic identity and who has come to take possession of his family's castle, explains that the son is alive and will return.

The people tell Rodolfo that a phantom appears at night, which leads the Count to burst out laughing and arouses his scepticism.⁶ Finally, he retires to Lisa's inn. Faced with Elvino's open jealousy, Amina encourages him to forget about the whole situation.⁷

The second scene takes place in the inn. Rodolfo is visited by the village mayor, who has recognised the newcomer as the heir to the castle, the son of the former count, and informs Rodolfo that he will be honoured by the villagers the following day. When Lisa learns of Rodolfo's true identity, she begins to flirt with her,⁸ but the scene is interrupted by the appearance of a silhouette covered in a white veil in the window. Lisa flees and drops her handkerchief. Rodolfo soon realises that the figure is no ghost, but rather Amina, who suffers from sleepwalking. Believing that Amina is faking sleepwalking to spend the night with the Count, Lisa runs to warn Elvino.

Amina remains asleep and, in the midst of her sleepwalking, she professes her excitement about her impending wedding with Elvino.⁹ Rodolfo considers taking advantage of the situation, but he is moved by the young girl's innocence and he soon regrets it and decides to leave. However, the door is locked, so he goes out of the window after leaving Lisa's handkerchief on the bed where Amina is asleep. When Elvino and the

villagers enter, intending to pay homage to the count, they find the girl asleep and, believing Amina to be unfaithful before her marriage, they shun her. When Amina wakes up, she cannot understand what has happened or the contempt that she is facing. Only Teresa believes in her innocence and picks up Lisa's handkerchief.¹⁰

ACT II

In act two, a group of villagers visits the Count's castle to ask him to help Amina, who is desperate after Elvino has broken off their engagement.¹¹ When they pass in front of Elvino's house, Amina again tells the farmer that she is innocent, but he won't even listen to her, and she faints in Teresa's arms.¹²

The villagers return from the castle saying that the Count has proclaimed Amina's innocence. Elvino, who has snatched the ring from his fiancée, refuses to believe it, although he confesses that he finds himself unable to hate his former fiancée.¹³

In the second scene, Lisa is visited by Alessio, but the young woman confesses that she is engaged to Elvino, and that she is marrying him out of spite. Everyone is astonished by this revelation.¹⁴

When the new couple is about to enter the temple, Rodolfo arrives to save the day and explain the events of the previous night: he tells everyone that Amina is a victim of sleepwalking. His statement doesn't seem to convince anyone, but then Teresa appears to say that Amina has fallen asleep and asks everyone to stay quiet. Lisa then states that she is marrying Elvino, however an indignant Teresa shows everyone the handkerchief Lisa had left in Rodolfo's room.¹⁵ Elvino questions feminine virtue when Amina appears in the window of the mill while sleepwalking, singing in her sleep about her grief at not being able to marry Elvino. Everyone soon realises the state that Amina is in. Rodolfo gently awakens her and finally Elvino forgives her, gives her back the engagement ring and everyone prepares for the wedding between Elvino and Amina, the sleepwalker.¹⁶

Musical comments

- 1 Bellini opts for a brief prelude that leads directly to the opening chorus without any interruption, reinforced by a dual orchestral group, one of them behind the scenes. He immediately seeks to create a bucolic atmosphere, one that is eminently reminiscent of common and rural life.
- 2 The short cavatina “Tutto è gioia, tutto è festa” highlights Lisa’s sad situation and character, which is underscored by the oboe and horn to reinforce the character’s melancholy.
- 3 This is the character’s first main scene, featuring “Come per me sereno” and the *cabaletta* “Sovra il sen la man ti pone”. The master melodist Bellini here delivers one of the most successful and characteristic arias of his entire repertoire, which helps to accentuate Amina’s good-natured character through the melodic purity of the phrases.
- 4 The ring scene ends with a semi-aria by Elvino (“Prendi, l’anel ti dono”) that also features Amina. The tenor here displays a line of song with an elegiac air, with eminently nostalgic and melancholic overtones representing the culmination of clearly romantic type of song.
- 5 Rodolfo’s aria in a way prefigures Verdi’s arias for bass or even baritone, with a paternal flavour so close to the Busseto born composer and which Bellini traces with precise lines in this “Vi ravviso, o luoghi ameni”.
- 6 The choir here delivers a song sung in hushed whispers, cloaked in mystery.
- 7 This is the duet “Son geloso del zefiro errante” between Elvino and Amina, a page taken from the most authentic romantic bel canto, complemented by an orchestration presided over by the semiquavers played by the flute in the introduction. Both characters draw out the “Ah!”, a melismatic chant with ascending demisemiquavers.
- 8 This is a light-hearted passage that underlines the characters’ libertine nature, although Rodolfo’s attitude will soon change.
- 9 The sleepwalking scene is elegantly presented in the woodwind section, especially the clarinets, and responds with a gracefully outlined rhythm that underlines Rodolfo’s dismay at the sudden apparition.
- 10 The great final concertante features a quintet with a chorus accurately portraying Bellini’s dramatic climax, with tones ranging from major to minor to reinforce the dismay that arises from the situation. Elvino’s song is particularly despondent.

Musical comments

- 11 The brief orchestral prelude helps to underline a pastoral and rustic air, similar to the beginning of the first act.
- 12 The song “Tutto è sciolto. O dì funesto” features a horn announcing Elvino’s next aria.
- 13 Sorrowful accents underline the *cabaletta* “Ah, perché non posso odiarti” from Elvino, an *allegro mosso* in D major, where the instrumental accents from the horn and clarinet stand out.
- 14 “De’ lieti auguri a voi son grata” is Lisa’s *arietta*, featuring highly melismatic and ornate singing.
- 15 This takes place in a quartet between Teresa, Lisa, Elvino and Rodolfo, in the style of a canon.
- 16 The opera’s grand finale includes Amina’s brilliant passage “Ah! Se una volta sola... Ah! Non credea mirarti... Ah! Non giunge”. At first she appears asleep, which gives way to the marvellous and highly optimistic concluding *cabaletta* (“Ah! Non giunge”). Before ending the opera, Bellini brings back part of the melody of “Prendi, l’anel ti dono” from the first act. The aria “Ah! Non credea mirarti” again highlights Bellini’s innate capacity for melody.

“Les masses mai es rebel·len per iniciativa pròpia, i mai es rebel·len si no se’ls permet veure el que realment passa. Se’ls ha de despertar del seu sonnambulisme.”

George Orwell

Liceu + LIVE

TOT EL CONTINGUT AUDIOVISUAL DEL LICEU A UN CLIC

La producció

PODCAST

La Prèvia

Totes les curiositats de *La sonnambula* de Vincenzo Bellini, a *La prèvia del Liceu*, el podcast.

La sonnambula

Jaume Tribó

Tito Schipa, María Barrientos

— **al Liceu**

[Tornar a l'índex](#)

Estrena absoluta:

6 de març del 1831 al Teatro Carcano de Milà

Estrena a Barcelona:

21 d'abril del 1836 al Teatre Principal

Estrena al Liceu:

5 d'agost del 1848

Última representació al Liceu:

17 de febrer del 2014

Nombre total de representacions:

132

En molts aspectes *La sonnambula* és el cim del que entenem com a *bel canto*, un estil de cant que es caracteritza per la bellesa del timbre i per la recerca de la virtuositat vocal, la vocalització, els ornaments i una gran extensió de la tessitura. Entre els més conspicus compositors belcantistes Bellini ocupa probablement el primer lloc, tot gràcies al seu talent a crear melodies d'ampla volada i haver conviscut amb dos divos excepcionals: Giuditta Pasta i Giovanni Battista Rubini. Els dos van coincidir a les estrenes absolutes d'*Anna Bolena* de Donizetti i de *La sonnambula* de Bellini.

Rubini

Giovanni Battista Rubini va ser el primer Elvino, el tenor de *La*

sonnambula. Rubini, que estrenà també dues altres òperes de Bellini, *Il pirata* i *I puritani*, era sens dubte un cantant singular. El seu falset havia de ser notablement brillant, ja que és a les òperes que li van ser dedicades on trobem les tessitures més agudes de l'època. L'ària d'Elvino, al primer quadre del segon acte, és una de les més interessants de l'òpera, però en la tessitura original ens sembla d'execució gairebé impossible. Consta de dues parts, "Tutto è sciolto" i la *cabaletta* corresponent "Ah! perchè non posso odiarti". Aquí la part del tenor era tan aguda que mai no s'ha arribat a publicar a to. Com ho cantava l'insigne Rubini? És difícil de precisar-ho ara. En vida dels músics els editors ja havien abaixat de to més d'un fragment, alguns de ben famosos, com l'escena de la follia de *Lucia*, de fa a mi bemoll, o "Casta diva" de *Norma*, de sol a fa. Però a la *cabaletta* d'Elvino el transport és d'una tercera major. El manuscrit de Bellini, conservat a l'arxiu de la casa Ricordi, és l'únic document per saber el que el músic va escriure per a Elvino. Un facsímil autògraf —publicat el 1934 per la Reale Accademia d'Italia— ens permet conèixer-ne les tonalitats

Manuela Rossi-Caccia

Mercè Capstró

[Tornar a l'índex](#)

Giuseppe Di Stefano

Margherita Carosio

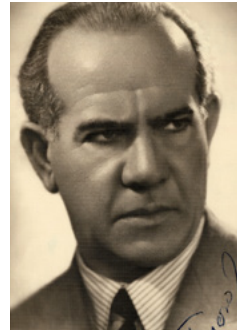

Gianna D'Angelo

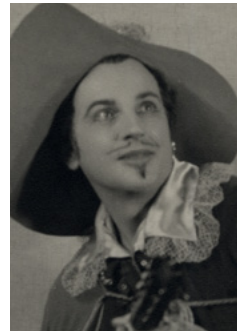
originals. La partitura i el material d'orquestra que Ricordi ven i lloga no corresponen sempre a l'autògraf. Pel que fa a les reduccions per a cant i piano podem dir que han canviat amb el temps. Ja a la primera edició, del 1831, any de l'estrena, tota l'escena d'Elvino apareixia transportada. Cap al 1835 se situa la "invenció" de la veu de pit del tenor per a les notes situades més amunt del sol3, i s'atribueix el descobriment al francès Gilbert Duprez. Això explica les tessitures actualment impossibles de les òperes estrenades per Rubini, els res sobreaguts d'*Il pirata*, de l'autògraf de *La sonnambula*, d'*I puritani* i l'insòlit fa4 d'aquesta última obra. Consignem, però, que encara el 1840 Giovanni Pacini escrivia mi bemoll sobreagut per al tenor de la seva *Saffo*. A *La sonnambula* la *cabaletta* del tenor havia de ser un fragment del més gran virtuosisme, amb l'efecte del res sobreagut a la frase "Altro voto, o traditrice, no, ah! non temer dal mio dolor". Ens podem preguntar per què totes les edicions de *La sonnambula* presenten aquest transport i per què a cap editor no se li ha ocorregut fer el mateix a *I puritani*, per exemple. Algun cop quan el tenor Rockwell Blake va cantar *La sonnambula* al Liceu, l'any 1987, li havíem suggerit l'exhumació de la tessitura original d'aquesta obra, però el tenor ens deia que preferia exhumacions no pas més fàcils però sí més agraïdes. I m'ho va explicar molt bé: "Sigui la que sigui la tonalitat de l'ària d'Elvino, la soprano sempre acabarà l'òpera!".

La Pasta

El rol d'Amina fou escrit per a una de les més cèlebres *prime donne* del segle XIX, Giuditta Pasta, per a la qual Bellini escriuria també les parts protagonistes de *Norma* i *Beatrice di Tenda*. Ens trobem davant de la consagració a la gran diva. El cavall de batalla de la part de la protagonista és, però, l'ària final, i més concretament l'*andante* "Ah! non credea mirarti", que molts musicòlegs han considerat la melodia més pura de tot el segle XIX italià. Aquest *andante cantabile* és una d'aquelles *melodie lunghe lunghe lunghe* que Giuseppe

Tancredi Pasero

Antonio Cassinelli

Ivo Vinco

[Tornar a l'índex](#)

Verdi admirava tant a les òperes bellinianes. Hi ha altres exemples no menys gloriosos dedicats a les veus femenines: “Col sorriso d’innocenza”, a *Il pirata*; “O quante volte”, a *I Capuleti e i Montecchi*; “Ah! se un’urna”, a *Beatrice di Tenda*, i “Qui la voce sua soave”, a *I puritani*. A *Norma* els exemples serien més nombrosos: “Casta diva”, “Sola, furtiva al tempio”, “Teneri figli”, “Mira, o Norma”, “In mia man” i tot el final des de “Deh! non volerli vittime”. Amb tot, “Ah! non credea mirarti”, de *La sonnambula*, és la melodia que més colpí Verdi. Paradoxalment, també Wagner sabé crear melodies llarguíssimes, la *melodia eterna*, com la de la mort d’Isolda. Cal recordar que Wagner fou a Alemanya un aferrissat defensor de Bellini, i és autor d’una curiosa ària per al personatge d’Oroveso, escrita probablement a Riga el 1837, sobre text italià —“Norma il predisse, o Druidi!”—, per incloure a *Norma*. Pel que fa a la protagonista de *La sonnambula*, després de la il·lustre Giuditta Pasta, Amina ha tingut intèrprets de la fama de Maria Malibran, Jenny Lind, Adelina Patti, Marcella Sembrich, Luisa Tetrazzini, Maria Barrientos, Elvira de Hidalgo, Graziella Pareto, Amelita Galli-Curci, Toti Dal Monte, Mercè Capsir, Margherita Carosio, Maria Callas, Renata Scotto, Joan Sutherland, Edita Gruberová, Patrizia Ciofi i Annick Massis. No totes aquestes sopranos han fet *La sonnambula* al Liceu —algunes, perquè no hi han cantat mai—, però el teatre té als seus annals l’honor de comptar amb una parella excepcional com Maria Barrientos i

Tito Schipa junts el 1917. Pel que fa a Joan Sutherland, recordem que a l’última representació que va fer d’*I puritani*, amb la qual va debutar al Liceu el 1960, després de l’òpera i en una època en què ja no hi havia el costum de la *serenata d’onore* en homenatge al divo o a la diva de torn, després d’*I puritani* va cantar l’ària final de *La sonnambula* amb orquestra.

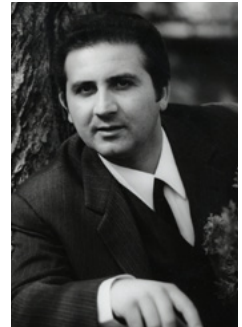
Lisa i Rodolfo

Comparant-les amb les àries d’Amina i d’Elvino, les de Lisa resten a l’ombra per la migrada vena melòdica, no pas per menys dificultats. Les dues àries de Lisa, la de la introducció, “Tutto è gioia”, i la de l’últim quadre, “De’ lieti auguri” —fins no fa gaire, sempre tallada a les representacions—, tenen dues estrofes però una sola secció. Molt més interès té la cavatina del comte Rodolfo, el baix, a l’acte primer: *andante cantabile* i *cabaletta* en la bemoll, una de les tonalitats més estimades de Bellini. El text de la *cabaletta*, “Tu non sai con quei begli occhi”, ens revela que, al llibret original de Romani, Amina era filla natural del comte, un aspecte que Bellini va voler eludir, i el testimoni n’és aquest text, ara sense cap sentit ni justificació, on el baix ens diu que els ulls d’Amina li recorden una “adorabile beltà”.

Pel que fa a escenes de conjunt, *La sonnambula* té un dels concertants més inspirats de tot el *bel canto*: el quintet amb cor “D’un pensiero e d’un accento” al *finale primo*, on tradicionalment les sopranos s’apropien de la melodia del tenor, massa encisadora per renunciar-hi.

Joan Sutherland

Umberto Galli

Armando Gatto

[Tornar a l'índex](#)

Rockwell
Blake,
Eireadna
Lorris

Vincenzo Bellini i Felice Romani

La carrera de Vincenzo Bellini, amb deu únics títols, va ser tan breu com fulgurant. *La sonnambula* (1831) inicia la sèrie d'obres mestres bellinianes, una sèrie que havia de ser ben curta, ja que, després d'aquesta obra, només vindrien *Norma*, la discutida i admirable *Beatrice di Tenda* i *I puritani*. Pel que fa al llibretista Felice Romani, qualificava l'obra com a “melodrama in due atti”; encara que el literat no ho especifiqui, és ben cert que ens trobem amb una *opera semiseria*. S'havien abandonat els arguments clàssics i mitològics. La novetat era un contingut *larmoyant* amb un acabament feliç: una òpera de *lieto fine*. El títol sencer, que no arribà ni a la primera edició, era *La sonnambula, ossia i due fidanzati svizzeri*. L'acció té lloc en un ambient campestre. El món pagesívol — pensaven els italians fins a la irrupció del verisme— impedia finals tràgics. Abans de *Cavalleria rusticana* no havia existit al teatre d'òpera italià cap tragèdia rural. L'ambient camperol salvava Amina i Elvino de la mort que els hauria esperat en una òpera d'ambient clàssic o històric. La qualitat del llibret es revela sobretot als recitatius, d'innegable alenada poètica. La soprano Renata Scotto, gran especialista de *La sonnambula*, en les seves actuacions al Liceu en destacava sobretot els recitatius, que, amb els de *Norma*, eren, segons ella, els més interessants de tot el melodrama italià.

Carme
Hernández

Stefano
Patachi

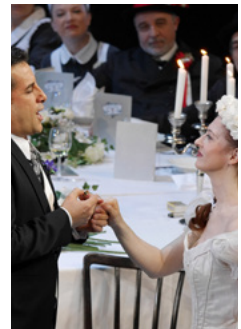
Josep
Bros, Edita
Grubertová

Trenta-dues edicions al Liceu

La sonnambula ha tingut 32 edicions al Liceu, amb un total de 132 representacions. Edicions més o menys glorioses que arribaven a 21 representacions —recordem que abans el nombre de funcions anava condicionat a l'èxit o al fracàs— i d'altres que no passaven d'una de sola. En el cas de *La sonnambula*, en cinc edicions no es passa de la primera representació. L'obra no era cap novetat a Barcelona, on s'havia estrenat el 21 d'abril del 1836 al Teatre de la Santa Creu. Va arribar al Liceu la segona temporada d'existència del teatre, i s'hi estrenà el 5 d'agost del 1848 amb Manuela Rossi-Caccia —barcelonina malgrat els cognoms— de pro-

Milagros
Pobador

Juan Diego
Flores,
Patrizia Ciofi

[Tornar a l'índex](#)Michele
Pertusi

tagonista, Alfredo Bozzetti (Elvino) i Giovanni Mitrowich (Comte Rodolfo). Els rols menors es repartien en família: Antònia Aguiló-Donatutti (Lisa) era la muller del mestre de cor, Pietro Donatutti, i Adelaida Aleu-Cavallé (Teresa) ho era del primer apuntador que va tenir el Liceu, Pere Cavallé. Pel que fa a la barcelonina Rossi-Caccia, es deia Manuela Giovanna Gioacchina Rossi; la seva data de naixement no consta enlloc, però sí que se sap que era filla del capità d'infanteria Juan Manuel Nash i de Marianna Rossi, *seconda buffa* del Teatre de la Santa Creu. Els espectacles tenien llavors una estructura que ara ha de sorprendre. Així, per exemple, a la cinquena representació de *La sonnambula* —18 de gener del 1849—, al final de la funció actuava la companyia d'un cert Mr. Turneur, que executà quadres al natural, anomenats *tableaux vivants*. Amb l'òpera no n'hi havia hagut prou. Alguns cops l'espectacle queia encara més avall, amb números de prestidigitació o de circ als entreactes.

Nicola Ulivieri

La sonnambula no tornaria al Liceu fins al 1858, quan la van protagonitzar Fortunata Tedesco i el tenor Pietro Mongini, futur primer Radamès d'*Aida*. Ben aviat va esdevenir un títol de repertori, i la prova és que en els 40 anys següents, entre el 1858 i el 1898, se'n van fer 20 edicions diferents. Cal destacar algunes reposicions, com la de l'any 1859 amb la parella Angiolina Ortolani i Mario Tiberini, que, durant la temporada d'hivern 1858-1859, es van casar, el 14 d'abril del 1859, a l'església de Sant Jaume del carrer de Ferran de Barcelona, a les set del matí. I la llista de divos

Eleonora
Buratto

continua amb Manuel Carrión; Enrichetta de Baillou-Marinoni, que la temporada 1869-1870 en va fer 21 representacions consecutives; la mexicana Ángela Peralta, famosa pels sobreaguts; la famosa Bianca Donadio, que, després de viure l'incendi de l'Òpera de Niça, es va fer monja; la nord-americana Marie van Zandt, el 1889, amb la prometedora Josefina Huguet com a Lisa; la portuguesa Regina Pacini, que es casaria amb Marcello Torcuato de Alvear, que seria president de l'Argentina, i encara el 1897, quan *La sonnambula* es va representar al Liceu per una mediocre companyia d'òpera.

Tres grans lleugeres catalanes

Catalunya va produir, al començament de segle, algunes de les millors veus de soprano lleugera, entre les quals excel·liren Maria Barrientos, Graziella Pareto i Mercè Capsir. La Barrientos va cantar *La sonnambula* al Liceu els anys 1899, 1913 i 1917. L'edició del novembre del 1917, amb només dues representacions, reuní dos dels més grans especialistes de tota la història d'aquest títol, Maria Barrientos i Tito Schipa. La temporada anterior l'havia cantada la Capsir, també amb Schipa. Foren anys gloriosos, en els quals també trobem la lleugera italiana més important del moment, Amelita Galli-Curci, el 1914.

La sonnambula als segles xx i xxi

Després del 1917, *La sonnambula* va desaparèixer de l'escenari del Liceu. L'embranchida wagneriana, d'una banda, i el verisme, de l'altra, havien arraconat el *bel canto* a la cambra dels mals endreços. Eren anys en els quals el melodrama ro-

[Tornar a l'índex](#)

màntic italià patia més rebuig, i la prova és que *La sonnambula* estaria gairebé 30 anys absent dels cartells del Liceu sense que ningú la trobés a faltar. Es van bandejar Bellini i Donizetti (amb l'excepció de *La favorita*) i no es coneixia ni un Verdi anterior a *Rigoletto*. Durant anys i anys el repertori es limitava a uns pocs títols, i això provocà que *Aida*, *Rigoletto* o *La bohème* apareguessin a gairebé totes les temporades.

La reposició va arribar el 1946, als darrers anys de l'empresari Joan Mestres Calvet. Tres intèrprets magnífics, Marimí del Pozo; un jove Giuseppe Di Stefano, que tot just havia començat la carrera, i el gran baix Tancredi Pasero no van poder evitar els blames i vituperis que contra Bellini s'havien repetit durant 50 anys. Això avui pot sorprendre, però aquest era el criteri general. Al *Diario de Barcelona* el mestre Antoni Català rebentava la partitura sense miraments i escrivia: "...Adscrita a la tendència estètica de sus preferencias, ni que decir cómo es descuidado el aspecto orquestal: melodías 'à la valse' acompañadas por la 'gran guitarra' —íbamos a decir por la orquesta— son su puesta en música".

Érem a l'any 1946, i ara ens sorprèn i ens satisfà que els dos tenors més importants dels anys que vindrien debutessin al Liceu amb uns pocs dies de diferència: Mario Del Monaco a *Aida* el 14 desembre, i Giuseppe Di Stefano a *La sonnambula* el 22.

Malgrat l'anunciada pobresa instrumental que ens repetia la crítica i el menyspreu dels aspectes melòdic i vocal, d'aleshores ençà *La sonnambula* ha tingut altre cop el seu lloc al repertori liceista. El 1953 la cantava la mítica Margherita Carosio en una etapa de maduresa de la seva carrera, amb el tenor Alvinio Misciano i el baix Antonio Cassinelli. El 1959 va ser l'any de Gianna D'Angelo, que amb aquest títol obtenia la medalla d'or del teatre; amb la D'Angelo, el tenor Nicola Monti i el baix Ivo Vinco. El 1975 la prevista Maddalena Bonifaccio va ser substituïda, ja a l'assaig general, per Anna Maccianti, que va fer les tres representacions; tenor i baríton eren dos cantants tan estimats

Celso Albelo

Sabina Puértolas

[Tornar a l'índex](#)

com Umberto Grilli i Antonio Zerbini, respectivament. Abans de l'incendi hi hagué encara una altra edició de *La sonnambula* al Liceu, amb quatre representacions el gener del 1987. Aquesta edició significà la presentació aquí de la prometedora Enedina Lloris i el debut també del brillant i virtuós Rockwell Blake. Com en l'edició anterior, la nostra Carme Hernández cantà el rol de Lisa. Dirigí un gran especialista d'aquest repertori com era el mestre Armando Gatto. Es produeix l'incendi, i molts creguérem que allò era la fi del món. Però com l'au fènix, el Liceu ressorgí de les seves cendres i, durant els anys de l'èxode forçós, es refugià al Teatre Victòria i feu audicions en forma de concert al Palau de la Música Catalana. I allà, en aquesta forma, es va fer una audició concertant de *La sonnambula*, amb l'estimadíssima Edita Gruberová, que mai no va deixar de venir en aquells anys; un tenor de qualitat màxima com Josep Bros; la soprano Milagros Poblador, i el baix Stefano Palatchi. I arribem a l'última edició liceïsta, 2014, 12 representacions amb grans especialistes. L'anunciada Diana Damrau va ser substituïda per Patrizia Ciofi i Annick Massis, totes dues tan contrastades com interessants. Els dos tenors eren Juan Diego Flórez i Celso Albelo; els baixos, Nicola Ulivieri i Michele Pertusi, i, per arrodonir la llista del de Lisa amb eminències, les sopranos Eleonora Buratto i Sabina Puértolas. Dirigia el mestre Daniel Oren. Amb aquests elements i amb els que ens esperen, ara podem viure tranquils amb la creença que el *bel canto* està ben ressuscitat i en bones mans.

Annick Massis

Daniel Oren

**“El son és una
petita mort,
i la vigília,
una petita
resurrecció.”**

Friedrich Nietzsche

Biografies

Lorenzo Passerini

Director musical

Nascut a Morbegno (Sondrio) el 1991, Lorenzo Passerini es va graduar amb honors en trombó al Conservatori de Como el 2009. El 2014 va obtenir un diploma acadèmic de segon nivell al Conservatori d'Aosta amb honors. Com a trombonista, va realitzar gires per tot el món sota la direcció de directors com John Axelrod, Andrey Boreyko, Fabio Luisi i Riccardo Muti. La temporada 2024/25 marca el debut del Mestre Passerini amb la Houston Grand Opera al capdavant de la posada en escena de *La cenerentola* de Rossini, dirigida per Joan Font. Posteriorment, dirigeix una reposició de *Luisa Miller* de Verdi a l'Òpera Estatal d'Hamburg i una versió en concert d'*I puritani* de Bellini al Tiroler Festspiele a Erl. El 2025, Passerini fa el seu esperat debut a l'Òpera Estatal de Viena amb una reposició de *La bohème*. Altres moments destacats de la temporada inclouen el seu retorn a l'Òpera de Las Palmas amb *Il tabarro/Le Villi*, la seva participació al Festival de Savonlinna amb *Macbeth*, amb Ludovic Tézier en el paper principal, així com una versió en concert de *Stiffelio* de Verdi al Festival de Dortmund i concerts amb la Jyväskylä Sinfonia i l'Essener Philharmoniker. A l'octubre del 2023, el Mestre Passerini va ser nomenat nou director titular de la Jyväskylä Sinfonia a Finlàndia. La seva temporada començarà la tardor del 2024 i tindrà una durada de tres anys.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Bárbara Lluh

Directora d'escena

Nascuda a Barcelona en el si d'una reconeguda família teatral, va estudiar interpretació clàssica i va treballar com a actriu amb directors com Robert Lepage i Maurizio Scaparro, participant en muntatges que van des del paper de Doña Inés a *Don Juan Tenorio* de Zorrilla (Compañía Nacional de Teatro Clásico) fins a produccions de cinema i televisió. La seva trajectòria com a directora inclou *Le cinesi, La casa de Bernarda Alba* (Premi Òpera XXI a la Millor Producció) i *El rey que rabió* al Teatro de la Zarzuela de Madrid; *El somni d'una nit d'estiu* de Shakespeare al Teatro Clásico de Madrid; *Un advertimento ai gelosi* al Palau de les Arts de València; *La del manojó de rosas* al Teatro Solís de Montevideo, l'Uruguai; *La sonnambula* al Teatro Real de Madrid, i *Winterreise* al Gran Teatre del Liceu de Barcelona. Recentment, ha dirigit *Marina* al Teatro de la Zarzuela, *La bohème* al Tiroler Festspiele d'Erl, *La regenta* a Madrid, per al Teatro Real en coproducció amb el Teatro Español; *Don Juan no existe* al Festival de Peralada, una coproducció entre el Gran Teatre del Liceu, el Teatro Real, el Teatro de la Maestranza de Sevilla i Teatros del Canal; i *Marina* al Teatro de la Zarzuela de Madrid. Entre els seus propers compromisos destaca *Salome* al Teatro Colón de Buenos Aires.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2016/17 amb *Macbeth* i hi va tornar amb *Andrea Chénier* (2017/18), *Madama Butterfly* (2018/19), *Winterreise* amb Antonio López (2022/23) i *Turandot* (2023/24).

Christof Daniel Hetzer

Escenògraf

Nascut a Salzburg, Christof Hetzer va estudiar a Viena amb Erich Wonder. Des del 2001, ha treballat com a escenògraf i dissenyador de vestuari per a la Schaubühne de Berlín, el Theater Basel, la Bayerische Staatsoper de Munic, l'Oper Frankfurt, el Nationaltheater Mannheim i la Vlaamse Opera d'Anvers. Entre els seus treballs recents destaquen *Orlando* amb Pierre Audi i René Jacobs a La Monnaie de Brussel·les, *Der fliegende Holländer* (escenografia) al Festival de Bayreuth, *Gurrelieder* a la Dutch National Opera, *Rigoletto* a la Staatsoper de Viena, *Tristan und Isolde* al Théâtre des Champs-Élysées, *Parsifal* a la Bayerische Staatsoper de Munic, *Tosca* a l'Òpera de París, els estrenes mundials de *Thebans* de Julian Anderson a la English National Opera i *Fin de partie* de György Kurtág a La Scala de Milà (presentat la temporada passada a l'Òpera de París), *Les contes d'Hoffmann* a l'Òpera de Copenhaguen i el Festival de Bregenz, *Wozzeck* a la Deutsche Oper am Rhein, *Barbe-bleue* d'Offenbach a la Komische Oper de Berlín, *Le nozze di Figaro* a Hamburg, *Die Gezeichneten* de Schreker a la Staatsoper de Hannover, *Didone abbandonata* de Jommelli a Basilea, *Don Carlos* a Stuttgart, *Alcina* a Düsseldorf, *Falstaff* a Malmö i *Aida* a l'Òpera de París.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Iratxe Ansa

(Metamorphosis dance)

Coreògrafa

Iratxe Ansa (Sant Sebastià, 1976) va començar els seus estudis al País Basc (Espanya) i va completar la seva formació a la John Cranko Schule (Stuttgart, Alemanya). En la seva carrera com a ballarina (1994-2010), va formar part del Ballet de Basilea, el Ballet Gulbenkian, la Compañía Nacional de Danza, el Ballet de l'Òpera de Lió i el Nederlands Dans Theater. La seva versatilitat i creativitat van ser sempre un actiu important per als coreògrafs. Aquesta rica trajectòria professional li va permetre donar un gir a la seva carrera com a artista independent i desenvolupar la seva pròpia veu com a creadora. La seva tasca en el món de la dansa ha estat reconeguda amb nombrosos guardons, entre els quals en destaca el Premi Nacional de Dansa en la modalitat d'Interpretació (Espanya, 2020). El jurat va destacar “la seva dimensió com a intèrpret, que la fa brillar més enllà del seu treball purament físic, i per la mestria amb què nodreix el cos per transcendir la tècnica en una evolució constant i versàtil”. També va rebre el Premi Max a la Millor intèrpret femenina de dansa (Espanya, 2021) pel seu espectacle *Al desnudo*.

Igor Bacovich
(Metamorphosis dance)
Coreògraf

Igor Bacovich (Torí, 1982) va començar els seus estudis a l'Accademia Nazionale di Danza de Roma i es va graduar a CODARTS (Rotterdam, Països Baixos). En aquest país, va treballar com a ballarí en diverses companyies de dansa neerlandeses durant cinc anys. Tanmateix, no tota la seva experiència professional està lligada a la dansa. Durant vuit anys es va dedicar al treball social, una experiència vital que va contribuir a modelar el seu esperit creatiu i inquisitiu. Aquestes vivències li van proporcionar recursos valuosos per a la seva trajectòria posterior. El 2013 va reprendre la seva carrera en el món de la dansa i, el 2019, va crear la companyia Metamorphosis Dance juntament amb la coreògrafa Iratxe Ansa. La tasca artística d'Igor Bacovich ha estat reconeguda amb el prestigiós Premi Nazionale Sfera D'Oro per la Danza (Itàlia, 2021).

Clara Peluffo Valentini
Figurinista

Nascuda a Buenos Aires, va estudiar Disseny de moda amb especialització en disseny de vestuari a Milà, i actualment treballa a Barcelona com a Dissenyadora de moda i vestuari (i assistent) per a moda, així com per al cinema, musicals, teatre, òpera i publicitat. Els seus últims treballs en òpera com a Dissenyadora de Vestuari inclouen *La sonnambula* de Vincenzo Bellini per al Teatro Real de Madrid (Directora Bárbara Lluch), *Il barbiere di Siviglia* de Gioachino Rossini per al Teatro Principal de Saragossa (Dir. Leo Castaldi), *El Rey que Rabió* de Ruperto Chapí per al Teatro de la Zarzuela (Dir. Bárbara Lluch), *Le Palais enchanté* de Luigi Rossi per a l'Òpera Nacional de Lorena (Dir. Fabrice Murgia), *Un Avvertimento ai Gelosi* de Manuel García per al Palau de les Arts de València (Dir. Bárbara Lluch), i diverses produccions de Vincent Boussard - *Mignon* per a l'Òpera Real de Wallonie, *Les contes D'Hoffmann* i *Manon* per a l'Òpera Nacional de Corea, *Dialogues des Carmelites* per a l'Òpera Nacional Letona, com a assistent de vestuari per a l'òpera *Capuleti e i Montecchi* (Disseny de Christian Lacroix, director Vincent Boussard) per a l'Òpera Nacional de Lituània, entre altres. El seu últim treball en teatre han estat al Teatro Clásico de Madrid, al Teatre Lliure de Barcelona, al Teatre Nacional de Catalunya, a El Matadero de Madrid i al Teatre Romea, treballant amb els directors Bárbara Lluch, David Selvas i Julio Manrique.

Urs Schönebaum

Il·luminador

Estudià fotografia a Munic. Entre els anys 1995 i 1998 treballa al departament d'il·luminació del Münchner Kammerspiele amb Max Keller. Després de treballar com a assistent d'il·luminació en teatres com el Grand Théâtre de Genève, Lincoln Center de Nova York i al Münchner Kammerspiele, l'any 2000 comença la seva carrera com a il·luminador en teatre, dansa i instal·lacions. Ha treballat en més de 130 produccions en teatres com la Royal Opera House de Londres, l'Opéra Bastille i el Théâtre du Châtelet de París, La Monnaie de Brussel·les, l'Opéra de Lyon, The Metropolitan Opera de Nova York, la Staatsoper Unter den Linden de Berlín, la Bayerische Staatsoper de Munic, el Teatro dell'Opera di Roma, el Teatro Real de Madrid, el Teatre Bolxoi de Moscou, o els festivals d'Aix-en-Provence, Avinyó, Salzburg o Bayreuth, entre d'altres. Ha treballat amb directors i companyies teatrals com Thomas Ostermeier, La Fura dels Baus, William Kentridge, Pierre Audi, Michael Haneke, Sidi Larbi Cherkaoui, Sasha Waltz o Robert Wilson.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 amb *Tristan und Isolde*, i hi ha tornat amb *La bohème* (2020/21), *Wozzeck* (2021/22), i *Il trovatore*, *Macbeth*, *7 Deaths of Maria Callas* (2022/23) i *Lady Macbeht de Mtsensk* (2024/25).

Fernando Radó

Conde Rodolfo

Baix-baríton argentí que ja s'ha establert com un dels cantants lírics més requerits internacionalment, essent convidat a teatres com el Royal Opera House Covent Garden de Londres, el Teatro alla Scala de Milà, l'Opéra national de París, el Teatro Real de Madrid, el Gran Teatre del Liceu de Barcelona, la Staatsoper Unter den Linden de Berlín, l'Opéra de Montecarlo i el Teatro Colón de Buenos Aires, interpretant rols com Oroveso (*Norma*), Comte Rodolfo (*La sonnambula*), Sir Giorgio (*I puritani*), Goffredo (*Il pirata*), Colline (*La bohème*), Timur (*Turandot*), Bonzo (*Madama Butterfly*), Escamillo (*Carmen*), Nourabad (*Les pêcheurs de perles*), Don Giovanni, Figaro (*Le nozze di Figaro*), Raimondo (*Lucia di Lammermoor*) o el Príncep de Bouillon (*Adriana Lecouvreur*), entre d'altres. Amb només 21 anys d'edat, va guanyar la competició internacional de cant Neue Stimmen 2007, essent convidat immediatament per Daniel Barenboim per perfeccionar-se al seu operastudio. També va ser el guanyador argentí del BBC Cardiff Singer of the World 2009 a Gal·les, i va ser finalista a l'Operalia 2011 a Moscou.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012/13 amb *Il pirata* i ha tornat amb *La traviata* (2014/15), *La bohème* (2015/16), *Andrea Chénier* (2017/18) i *Les pêcheurs de perles* (2018/19).

Carmen Artaza

Teresa

La mezzosoprano donostiarra Carmen Artaza va ser guardonada el 2021 amb el Gran Primer Premi en la 58a edició del Concurs Internacional de Cant Tenor Francesc Viñas i també va guanyar en aquest concurs el Premi Mozart i el Premi del Públic, a més d'altres 3 premis especials. Des d'aleshores, la jove artista ha cantat en nombrosos teatres europeus interpretant tant rols operístics com recitals i concerts simfònics i oratoris. En temporades recents, ha interpretat papers importants del repertori de mezzosoprano, cantant els rols de Dorabella en *Così fan tutte* i de Bradamante en *Alcina* a l'Òpera Estatal de Hannover, el rol de Luïsa Fernanda al Teatro de la Zarzuela de Madrid, Ino en *Semele* al teatre Komische Oper de Berlín o Suzuki en *Madama Butterfly* a l'Òpera de Bilbao ABAO, entre d'altres. Aquesta temporada 2024/25, la mezzosoprano canta Rosina en *Il barbiere di Siviglia* en la nova producció de l'òpera rossiniana del Teatro Campoamor d'Oviedo. També canta el rol de Falliero en l'òpera de Rossini *Bianca e Falliero* al teatre de l'Òpera de Frankfurt i el rol de Hänsel en l'òpera *Hänsel und Gretel* d'E. Humperdinck al Teatro de la Ópera de Bonn.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Nadine Sierra

Amina

Soprano. La soprano nord-americana Nadine Sierra va guanyar el Richard Tucker Award el 2017 i el Beverly Sills Artist Award del Metropolitan Opera de Nova York el 2018. Actua als teatres d'òpera més prestigiosos del món, incloent el Metropolitan Opera de Nova York, La Scala de Milà, l'Opéra de París, la Staatsoper de Berlín, la Royal Opera House de Covent Garden i el Gran Teatre del Liceu de Barcelona. El 2018 va publicar el seu primer àlbum, *There's a Place for Us*, amb Deutsche Grammophon/Universal Music, seguit de *Made for Opera* el 2022. La temporada 2024/25 ha començat amb el seu debut a la Wiener Staatsoper com a Juliette (*Roméo et Juliette* de Gounod). Altres compromisos d'aquesta temporada inclouen Gilda (*Rigoletto* de Verdi) al Metropolitan Opera; Violetta Valéry (*La traviata* de Verdi) al Liceu i al Teatro Real de Madrid; Amina (*La sonnambula* de Bellini) i Maria (*West Side Story* de Bernstein) al Liceu; Juliette al Teatro San Carlo de Nàpols, Adina (*L'elisir d'amore* de Donizetti) a la Wiener Staatsoper i el rol titular de *Manon* de Massenet a l'Opéra de París. Entre els moments destacats de temporades recents es troben Adina i el rol titular de *Lucia di Lammermoor* a la Royal Opera House, Gilda en una gira de la Royal Opera House al Japó sota la batuta de Sir Antonio Pappano, Juliette i Violetta a l'Opéra de París i el rol titular de *Luisa Miller* de Verdi al Teatro San Carlo.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2020/21 amb el concert *Del dolor a l'esperança* i *Lucia di Lammermoor* i hi ha tornat amb *Manon* (2022/23), *La traviata* i el *Concert Nadine Sierra* (2024/25).

Caterina Sala

Amina

Caterina va néixer a Lecco. Va iniciar la seva formació musical amb la trompeta als vuit anys amb el mestre M. Sommerhalder i va començar la seva carrera com a cantant al *Gruppo Vocale Famiglia Sala*. El 2016 va participar en el programa de RAI UNO *Prodi, la Musica è vita*. El 2018 va guanyar el concurs ASLICO (Categoria Emergents) i el Premi del Públic. Va ser seleccionada per a l'Accademia del Teatro alla Scala de Milà (2019-2020), on va debutar com a Hermione a *Die Ägyptische Helena* de R. Strauss. El 2020 va guanyar el Primer Premi al Concurs de Portofino, va debutar com a Barbarina a *Le nozze di Figaro* i com a Adina a *L'elisir d'amore* al Teatre Donizetti de Bèrgam. La temporada 2021/22, va tornar a La Scala amb *Thaïs* (Crobyle), *Adriana Lecouvreur* (Mad. Jouvenot) i *Ariadne auf Naxos* (Najade). Entre els seus papers recents destaquen el debut com a Nannetta a *Falstaff* (La Fenice), Giulietta a *I Capuleti e i Montecchi* (Trieste) i Marie a *La fille du régiment* (Torí). A Parma i Florència va interpretar els *Quattro pezzi sacri* de Verdi amb Daniele Gatti. A Milà va cantar les *Vesperae solennes de confessore* de Mozart i la *Paukenmesse* de Haydn amb Pablo Heras-Casado, *I puritani* a Catània (dir. Chiara Muti) i *Lucia di Lammermoor* a Bèrgam, el seu debut a l'Opéra National de Bordeaux amb *La bohème* i al Teatre Petruzzelli de Bari amb *Rigoletto*.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Xabier Anduaga

Elvino

Tenor. Xabier Anduaga, nascut el 1995 a Sant Sebastià, va començar a cantar amb el Cor de l'Orfeón Donostiarra i va actuar com a solista en concerts de música sacra durant la seva infantesa. Va estudiar al Centro Superior de Música del País Basc, centrant-se en la tècnica vocal amb Elena Barbé, la seva professora de referència, i va assistir a classes magistrals amb Alberto Zedda, Ernesto Palácio i Juan Diego Flórez, entre d'altres. El 2016 es va unir a l'Accademia Rossiniana de Pesaro, debutant com a Belfiore a *Il viaggio a Reims*. En els primers anys de la seva carrera, Anduaga va destacar en rols rossinians i va ampliar el seu repertori al bel canto, actuant en escenaris com el Teatro Colón, el Théâtre des Champs-Élysées, el Rossini Opera Festival, el Musikverein de Viena, l'Opéra national de París, el Teatro Real i l'Hamburg State Opera. El 2019 va guanyar el Primer Premi al Concurs de Cant Operalia en les categories general i de Sarsuela. Altres reconeixements inclouen el Premi Internacional d'Òpera 2021 al Millor Jove Cantant i el Premi Ópera XXI. Entre els seus compromisos recents destaquen els seus debuts al Metropolitan Opera (*L'elisir d'amore*), la Royal Opera House i el Gran Teatre del Liceu (*Don Pasquale*), així com les seves actuacions al Teatro Real (*La sonnambula*), el Teatro di San Carlo (*I puritani*) i l'Òpera de Las Palmas (*Lucia di Lammermoor*). Entre els seus propers compromisos destaquen el debut com a Alfredo a *La traviata* al Teatro Real i a l'Òpera de Las Palmas, i actuacions a la Bayerische Staatsoper i la Wiener Staatsoper.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2020/21 amb el concert *Del dolor a l'esperança* i tornà amb *Don Pasquale* (2022/23) i *La traviata* (2024/25).

Omar Mancini

Elvino

El tenor italià Omar Mancini s'està convertint ràpidament en una de les veus joves més importants de la seva generació. Com a membre del Jeune Ensemble del Grand Théâtre de Genève durant el període 2022-2024, va cantar el paper d'Abdallo a *Nabucco* juntament amb Saïoa Hernández com a Abigail i Nicola Alaimo com a Nabucco, va cobrir els rols de Roberto/Comte de Leicester a *Maria Stuarda*, i va interpretar Eurimaco a *Il ritorno d'Ulisse in patria* de Monteverdi i Dritter Knappe a *Parsifal* de Wagner. Aquesta temporada porta molts esperats debuts de rols i cases d'òpera, començant amb les primeres funcions de Mancini a la Semperoper de Dresden com a Wagner en una nova producció de *Mefistofele* de Boito, dirigida per Eva-Maria Höckmayr i amb Andrea Battistoni al capdavant de la direcció musical. Més tard, tornarà a la Deutsche Oper de Berlín com a Il Conte di Libenskof a *Il viaggio a Reims*. En l'escenari concertístic, Mancini serà el tenor solista a la *Sinfonia No. 9* de Beethoven amb l'orquestra del Teatro Regio de Torí i el Mestre Michele Spotti al Festival MITO SettembreMusica, i tornarà al Grand Théâtre de Genève per interpretar la *Petite Messe Solennelle* de Rossini al Temple de Saint Gervais.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Sabrina Gárdez

Lisa

Sabrina Gárdez és una soprano en constant evolució que ha demostrat la seva capacitat de captivar el públic amb el seu art excepcional. Ha rebut classes d'Erika Grimaldi, Nelly Miricioiu, Juan Diego Flórez, Sonia Ganassi, Luciana Serra, Ernesto Palacio, Giulio Zappa, Giulio Laguzzi, Stanislav Angelov i Hana Lee. La temporada 2024-25 de Sabrina Gárdez estarà plena de compromisos interessants. Debutarà al Teatro de la Maestranza de Sevilla amb l'òpera *Iphigénie en Tauride* de Gluck. El desembre del 2024 farà una gira per Espanya, que la portarà al Palau de la Música de Barcelona, la temporada Ibermúsica a l'Auditorio Nacional de Madrid, l'Auditori de Saragossa i l'Auditori ADDA d'Alacant, interpretant els *Carmina Burana* de Carl Orff amb ADDA Simfònica i l'Orfeón Donostiarra. També debutarà en el rol de Musetta a *La bohème* de Puccini a la Fundació Òpera de Catalunya.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Isaac Galán

Alessio

Nascut a Saragossa, va estudiar a l'Escola Superior de Música Reina Sofia amb Teresa Berganza, Tom Krause i Manuel Cid, i va finalitzar la seva formació a l'Opera Studio de l'Opernhaus Zurich. Ha treballat com a solista amb directors com Jesús López Cobos, Ottavio Dantone, Sir Andrew Davis, Plácido Domingo, Pablo Heras-Casado, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Riccardo Muti o Alberto Zedda i en produccions de David Alden, Vicent Boussard, Giancarlo del Mónaco, Damiano Michieletto, Laurent Pelly, Emilio Sagi o Krzysztof Warlikowski. Alguns dels papers que interpreta són Fígaro (*Il barbiere di Siviglia*), el Comte (*Le nozze di Figaro*), Lescaut (*Manon*), Papageno (*Die Zauberflöte*), Malatesta (*Don Pasquale*), Belcore (*L'elisir d'amore*), Schaunard (*La bohème*), Alidoro (*La cenerentola*), Silvio (*Pagliacci*), Morales (*Carmen*), Kilian (*Der Freischütz*), o el paper principal d'Emilio en l'estrena mundial de *Tránsito* de Torres. Ha interpretat aquests rols en diversos teatres, incloent el Teatro Real de Madrid, el Gran Teatre del Liceu, el Palau de les Arts de València, el Teatro de la Maestranza de Sevilla, ABAO Bilbao, Ópera d'Oviedo, als Pfingstfestspiele Salzburg, el Festival di Ravenna, l'Opéra National de Montpellier, el Staatstheater am Gärtnerplatz de Munic, l'Oper Graz o el Teatro Colón.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2004/05 amb *Carlo Goldoni i l'òpera* i va tornar amb *Les contes d'Hoffmann* (2012/13), *Cendrillon* (2013/14), *La bohème* (2015/16), *La fille du régiment* (2016/17), *Roméo et Juliette* (2017/18), *Madama Butterfly* (2018/19) i *Doña Francisquita* (2019/20).

Gerardo López

Notaro

Tenor. Format musicalment a l'Escuela Superior de Canto de Madrid, el tenor malagueny ha cantat en teatres i auditoris de Madrid, Sevilla, Bilbao, Montpeller, Bogotà, Nova York, Lille o Nanquín (la Xina), entre d'altres. L'han dirigit els mestres Daniel Oren, Ivor Bolton, Josep Caballé Domenech, Sylvain Cambreling, Francesco Ivan Ciampa, Hartmut Haenchen, Pablo Heras-Casado, Jesús López Cobos, Nicola Luisotti o Ingo Metzmacher; i els directors d'escena Hugo de Ana, Calixto Bieito, Cristof Loy, Christoph Marthaler, David McVicar, Lluís Pasqual, Pier Luigi Pizzi, Emilio Sagi o Krzysztof Warlikowski. El seu repertori inclou els títols de *Gianni Schicchi*, *Le nozze di Figaro*, *Die Zauberflöte*, *Il viaggio a Reims*, *L'enfant et les sortilèges*, *Les contes d'Hoffmann*, *El retablo de Maese Pedro*, *Rigoletto*, *Carmen*, *Gloriana*, *Die Soldaten*, *Capriccio*, *Lucia di Lammermoor*, *Don Fernando el Emplazado*, *Lakmé*, *The magic opal*, *Alzira*, *El caballero avaro*, *La sonnambula* i *La fanciulla del West*. Ha participat en gravacions per als segells Deutsche Grammophon i Naxos.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2024/25 amb *Lohengrin*.

Relació personal Gran Teatre del Liceu

DIRECCIÓ GENERAL

Valentí Oviedo

Secretaria de direcció

Ariadna Pedrola

Assessoria jurídica

Elionor Villén

Vanesa Figueres

Elena Martí

Lola Pozo Flor

DIRECCIÓ ARTÍSTICA

I PRODUCCIÓ

Víctor García de Gomar

Vincenzo D'Amore

Pol Avinyó

Planificació

Yolanda Blaya

Contractació

Albert Castells

Meritxell Penas

Producció executiva

Sílvia García

Lídia Gilabert

Cristina Haba

Muntsa Inglada

Míriam Martín Ferrer

Joan Rimbau

Producció

d'esdeveniments

Deborah Tarridas

Sobretítols

Anabel Alenda

Gloria Nogué

DIRECCIÓ MUSICAL

Josep Pons

Antoni Pallès

Direcció Departament

Josep M. Armengol

Núria Piquer

Arxiu musical

Elena Rosales

Irene Valle

Mestres assistents

musicals

Rodrigo de Vera

Vanessa García

David-Huy Nguyen-Phung

Jaume Tribó

Véronique Werklé

Regidoria musical

Lluís Alsius

Ángel Armenteros

Juan Daniel Artacho

Luca Ceruti

Orquestra

Kai Gleusteen

Oscar Alabau

Enric Albiol

Olga Aleshinski

Nieves Aliaño

César Altur

Andrea Amador

Joaquín Arrabal

Sandra Luisa Batista

Joan Andreu Bella

Lluís Bellver

Francesc Benítez

Jordi Berbegal

Josep M. Bernabeu

Claire Bobij

Kostadin Bogdanoski

Josep Bracero

Bettina Brandkamp

Merce Brotons

Pablo Cadenas

Javier Cantos

Josep Antón Casado

Andrea Ceruti

J. Carles Chordà

Carles Chordà

Francesc Colomina

Albert Coronado

Charles Courant

Savio de la Corte

Birgit Euler

Juan Pedro Fuentes

Ferran Garcerà

Alejandro Garrido

Ausiàs Garrigós

Juan González Moreno

Ródica Mónica Harda

Piotr Jeczmyk

Lourdes Kleykens

Magdalena Kostrzewszka

Aleksandar Krapovski

Émilie Langlais

Paula Lavarías

Jing Liu

Kalina Macuta

Sergii Maiboroda

Darío Mariño

Manuel Martínez

Juanjo Mercadal

Aleksandra Miletic

Albert Mora

David Morales

Liviu Morna

Mihai Morna

Salomé Osca

Emili Pascual

Ma Dolors Paya

Enric Pellicer

Raúl Pérez

Cristoforo Pestalozzi

Ionut Podgoreanu

Alexandre Polonski

Sergi Puente

Annick Puig

Ewa Pyrek

Ma José Rielo

Artur Sala

Guillermo Salcedo

Fulgencio Sandoval

Cristian Sandu

Javier Serrano

Oleg Shport

João Paulo Soares

Oksana Solovieva

Barbara Stegemann

Raul Suárez

Tiziana Tagliani

Renata Tanellari

Guillaume Terrail

Franck Tollini

Yana Tzanova

Bernardo Verde

Jorge Vilalta

Matthias Weinmann

Cor

Pablo Assante

Alejandra M. Aguilar

Andrea Antognetti

Francisco Javier Ariza

Walter Sebastián Bartaburu

Pau Bordas

Margarita Buendía

José L. Casanova

Alexandra Codina

Miguel Ángel Curras

Mercedes Darder

Dimitar Darlev

Gabriel Antonio Diap

Leonardo Martín Domínguez

Alberto Espinosa

Mariel Fontes

Jordi Galán

María Genís

Stefano Gentili

Elisabeth Gillming

Ignasi Gomar

Oihane González de Vinaspre

Olatz Gorrotxategi

Lucas Groppo

Gema Hernández

M. Carmen Jiménez

Sung Min Kang

Glòria López

Raquel Lucena

Elizabeth Maldonado

Aina Martín

Xavier Martínez

M. Àngels Padró

Plamen G. Papazikov

Eun Kyung Park

Raúl Perelló

Marta Polo

Joan Prados

Domingo Ramos

Miquel Rosales

Yulia Safonova

Sara Sarroca

Olga Szabo

Cristina Tena

Igor Tsenkman

Nauzet Valerón Brito

Alessandro Vandin

Ingrid Venter

Alexandra Zabala

Helena Zaborowska

Guisela Zannerini

LiceuAprèn

Jordina Oriols

Julia Getino

Margarida Olivé

Cristina Prunell

Marta Puigderrajols

Gemma Pujol

LiceuApropa

Irene Calvís

DEPT. COMUNICACIÓ

I EDICIONS

Nora Farrés

Premsa

Joana Lladó

Digital

Christian Machío

Marc Sala

Edicions

Sònia Cañas

Arxiu

Marc Gaspà

Producció d'audiovisuals

Clara Bernardo

Santi Gila

Berta Simó

Disseny

Lluís Palomar

DEPT.

ECONOMICOFINANCER

Ana Serrano

Direcció

Cristina Esteve

Control econòmic

M. Jesús Fèlix

Gemma Rodríguez

Comptabilitat

Núria Ribes

M. Carme Aguilar

M. José García

Jaume Masana

Roser Pausas

Tresoreria i assegurances

Jordi Cabrero

Compres

M. Isabel Aguilar

Javier Amorós

Eva Grijalba

Anna Zurdo

[Tornar a l'índex](#)

DEPT. DE MÀRQUETING I COMERCIAL

Mireia Martínez

Màrqueting

Eva Bautista
Montse Cardona
Teresa Lleal
Agnès Pérez
Judith Ruiz

Business Intelligence

Jesús García

Abonaments i localitats

Marisa Calvo Fernández
Aroa Lebron
Marian Márquez Gracia
Adrià Peraire
Sonia Puig-Gròs
Marta Ribas
Gemma Sánchez

Líceu OPERA+

Silvia Giró

DEPT. DE RRLL, MECENATGE I ESDEVENIMENTS

Helena Roca

Patrocini i Mecenatge

Laia Ibarz
Paula Gómez
Sandra Oliva
Sandra Modrego
Mireia Ventura

Esdeveniments

Isabel Ramón
Marcos Romero
Paulina Soucheiron

Relacions Públiques

Núria Rodríguez
Pol Avinyó
Laura Prat
Mireia Salanquedra

Atenció a l'espectador

Javier Amorós
Héctor Balderas
Pau Cabanillas
Marian Casals
Carla Casellas
Roger Castells
Dídac Cobos
Aitana Contreras
Noel Colon
Alba Contreras
Pol Correa
Julia Cortina
Eloi Duran
Duna Esteve
Elia Figueras
Oriol Fontanals
Talita Gabarre
Elisa Gutiérrez
Oriol Janué
Célia Jacquet
Nekane Larrea
Candela Mansilla
Mariona Martín
Pol Martín

Martina Mesado

Julia Morales
Marta Niell
Xavier Pérez
Marc Roucaud
Joana Roy
Anna Rueda
Berta Sagrera
Lara Sánchez
Jana Saumell
Marc Sevilla
Victor Soto
Mar Torres
Carlos Torres
Raquel Torres
Laia Valls
Martina Vera
Francisco Zambrano

DEPT. DE RECURSOS HUMANS

I SERVEIS GENERALS

Jordi Tarragó

Administració de personal

Jordi Aymar
Marina Mata
Mercè Siles
Marina Arnal

Formació i seguretat i salut laboral

Rosa Barreda

Recepció

Cristina Ferraz
Christina López

Seguretat

Ferran Torres

Informàtica

Raquel Boza
Pilar Foixench
Sara Martín
Xavier Massotti
Nicolás Pérez
Susana Expósito
Helena Ferré
Domingo García
Isaac Martín

DEPT. TÈCNIC

Xavier Sagrera

Oficina tècnica

Marc Comas
Guillermo Fabra
Paula Miranda
Natalia Paradela
Eduard Torrents

Coordinació escènica

María de Frutos
Miguel Ángel García
Txema Orriols

Administració de personal

Cristina Viñas
Judith Villalmanzo

Logística i transport

Eloi Batalla
Lluís Suárez

Maquinària

Albert Anguera
Ricard Anguera
Joan A. Antich
Natalia Barot
Pere Bonany
Arnau Burgada
Raúl Cabello
Maravillas Chenoll
Ricard Delgado
Sebastià Escutia
Emili Fontanals
Jordi Fuentes
Pablo Gómez
Norbert Gulya
Albert Julvé
Ramon Llinas
Eduard López
Gonzalo Leonardo López
Francesc X. López
Begoña Marcos
Aduino J. Martínez
Roger Martínez
Eduard Melich
Bautista V. Molina
Albert Peña
Esteban Quifer
Esther Obrador
Carlos Rojo
José Rubio
Bernat Salva
Tito Sánchez
Jordi Segarra
Marc Tomàs
Maria Torres
Luminotècnica
Susana Abella
Juan Boné
Sergi Escoda
Oriol Franquesa
Jordi Gallues
J. Pere Gil
Anna Junquera
Joaquim Macià
Antoni Magrina
Vicente Miguel
Enric Miquel
Alfonso Ochoa
Carles A. Pascua
Robert Pinies
José C. Pita
Ferran Pratdesaba
Artur Sampere
Josué Sampere
Tècnica d'audiovisuals
Jordi Amate
Antoni Arrufat
Albert Ballbé
Guillem Guimerà
Gerard Mora
Amadeo Pabó
Josep Sala
Antoni Ujeda
Angel Vílchez
Attrezzo
Marta Soteras
Anna Pey

Javier Andrés
Stefano Armani
José Luis Encinas
Emma García
Miguel Guillén
Antoni Lebrón
Ana Pérez
Andrea Poulastrou
Lluís Rabassa
Jaume Roig
Regidoria
Albert Estany
Immaculada Faura
Juan Antonio Romero
Jordi Soler
Sastreria
Amaranta Albornoz
Rui Alves
Nadia Balada
María del Mar Cañavate
Esther Chércoles
Sheila Escudero
Rafael Espada
David Farré
Claudia Fascio
Carme González
Esther Linuesa
María Norbelly Londoño
Jaime Martínez
Patricia Miranda
Elisabeth Nicolau
Imma Porta
Teresa Revenga
Blanca Rodríguez
Dolors Rodríguez
Gloria Royo
Javier Sanz
Joan Sanz
Montserrat Vergara
Patrícia Viguier
José Francisco Ybarra
Caracterització
Susana Ben Hassan
Monica Núñez
Liliana Pereña
Miriam Pintado
Núria Valero

[Tornar a l'índex](#)

Direcció

Nora Farrés

Coordinació

Sònia Cañas, Marc Gaspà

Col·laboradors en aquest programa

Jaume Radigales

Disseny original

Bakoom Studio

Disseny

Minimilks

Fotografia

Antoni Bofill, Christian Machío

Copyright 2025:

Gran Teatre del Liceu sobre tots els articles d'aquest programa i fotografies pròpies

Informació sobre publicitat i Programa de Patrocini i mecenatge

liceubarcelona.cat / mecenes@liceubarcelona.cat / 93 485 86 31

Comentaris i suggeriments

edicions@liceubarcelona.cat

La Fundació del Gran Teatre del Liceu és membre de

OPERA VISION

El Gran Teatre del Liceu ha obtingut les certificacions

EMAS (Eco Management and Audit Scheme)

ISO 14001 (Sistema de gestió ambiental)

ISO 50001 (Sistema de gestió energètica)

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

GA-2016/0235

GE-2016/0036

Gran Teatre del Liceu